

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	2
PREÀMBUL	4
 A. SUGGERIMENTS SOBRE ELS SECTORS PRODUCTIUS I LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES	
A.1. SECTOR PRIMARI	6
A.2. INDÚSTRIA I ENERGIA	13
A.3. CONSTRUCCIÓ	16
A.4. TURISME	17
A.5. COMERÇ	22
A.6. TRANSPORT	24
A.7. FINANÇAMENT AUTONÒMIC	26
A.8. MEDI AMBIENT I TERRITORI	28
 B. SUGGERIMENTS SOBRE EL MERCAT DE TREBALL I L'ECONOMIA SOCIAL	
B.1. MERCAT DE TREBALL	32
B.2. ECONOMIA SOCIAL	34
 C. SUGGERIMENTS SOBRE QUALITAT DE VIDA, PROTECCIÓ SOCIAL I IMMIGRACIÓ¹	
C.2. SANITAT I SISTEMA SANITARI	36
C.3. EDUCACIÓ	42
C.4. HABITATGE	44
C.7. SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ	45
C.8. JUSTÍCIA	47
C.9. MARC NORMATIU SOBRE L'ÚS SOCIAL DE LA LLENGUA	49
C.10. SERVEIS SOCIALS	51
C.11. VOLUNTARIAT I ORGANITZACIONS	54

¹ NOTA: No s'han fet suggeriments als apartats següents: C.1. Demografia, dona, llar i exclusió social i C.6. Cultura. L'apartat C.5. s'ha substituït per l'apartat A.8.

Introducció

Les opinions del Consell Econòmic i Social s'expressen sota la denominació de Dictamen del Consell Econòmic i Social (art. 2 de la Llei 10/2000). Els dictàmens es poden emetre per sol·licitud preceptiva o facultativa o per iniciativa pròpia. El contingut dels dictàmens no és vinculant en cap cas. En el Dictamen 6/2002 s'afirma que un dictamen "és el resultat d'un esforç de consens en les opinions i parers dels consellers que estan integrats en el seu Ple, els quals actuen com a consellers que són del CES amb independència de la seva procedència sindical, empresarial o institucional". Per tant, el dictamen del CES és únicament i exclusivament l'opinió del CES (article 14, núm. 7 de la Llei 10/2000) la qual no és el parer individual de les institucions i organitzacions que hi poden designar representants ni, en cap cas, no la substitueix. D'altra banda el CES no ha de suplir la consulta sectorial preceptiva i la informació prèvia en l'elaboració de normes per part de l'executiu.

No obstant això, en la Llei 10/2000, de 30 de novembre, del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, es contenen unes funcions de naturalesa periòdica anual, les quals han de ser preceptivament complides per la nostra institució. Aquestes funcions estan regulades en les lletres d) i e) del núm. 1 de l'article 2 de la dita llei i són:

- d) Emetre un informe anual, amb caràcter previ a l'aprovació de l'Avantprojecte de llei de pressuposts generals, on s'inclouran propostes i recomanacions amb relació al seu contingut.
- e) Elaborar i trametre anualment al Govern, dins del primer semestre de cada any una memòria, en la qual retrà compte de les activitats realitzades i hi podrà exposar els suggeriments i les observacions que consideri oportuns amb relació a la situació socioeconòmica i laboral de les Illes Balears.

L'execució d'aquestes funcions ha imposat al nostre Consell l'elaboració dels següents documents:

- L'Informe d'activitat, en el qual retem compte de la tasca realitzada al llarg de l'any que ha passat.
- La Memòria sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears, en la qual feim una profunda anàlisi de la realitat econòmica i social de la comunitat autònoma en un any concret, acabat l'exercici pressupostari.
- El document de Suggeriments i observacions sobre la situació socioeconòmica i laboral de les Illes Balears.

Aquesta distinció en tres documents s'ha fet per tal d'assolir una més àmplia claredat d'exposició dels criteris tècnics i una més gran eficàcia a l'hora de trametre al Govern de les Illes Balears tot allò que el CES entén que és la seva opinió. Igualment la separació documental ens permet complir amb els terminis legals i no destorbar la tasca tècnica, complexa i, en moltes ocasions, pendent de fonts i sèries

estadístiques i d'execucions econòmiques i pressupostàries que no s'acomoden als requeriments temporals imposats per la nostra llei reguladora.

No obstant això, volem aclarir que els tres documents estan indissolublement lligats i que la seva producció és coordinada i interactiva, sense que hi hagi entre ells una separació radical. Amb això ha de quedar clar que quan el CES lliura al Govern de les Illes un d'aquests documents corresponent a l'any vençut, ja ha començat a posar les bases i ha encetat la producció del proper document. Són tots tres el producte d'una tasca continuada.

Com a conseqüència del que hem dit, el document de Suggestiments i observacions sobre la situació socioeconòmica i laboral de les Illes Balears corresponent a l'any 2002-2003 és la continuació del que férem per a l'anàlisi del 2001-2002. El seu contingut és el resultat d'un procés d'integració dels coneixements, de les dades i de les consideracions que, al llarg de 2002 i durant l'any present, el CES ha obtingut, ha fet i ha expressat. L'Informe d'activitat 2002 és el document on es relacionen tots aquests actes, seminaris i informes en els quals ha estat protagonista o ha participat el nostre Consell. Igualment les consideracions i opinions reflectides en els dictàmens emesos han marcat els suggeriments i observacions que conté el document que es lliura al Govern per tal que els tenguí en compte a l'hora de fer l'aprovació de l'Avantprojecte de llei dels pressuposts de la comunitat autònoma.

Finalment hem de dir que, per indicació clara del Ple del CES, el document de Suggestiments i observacions és l'instrument d'opinió econòmica i social de caire general de la nostra institució i no és un document de simple naturalesa tècnica. La voluntat del CES és que el document de naturalesa tècnica amb voluntat d'anàlisi neutral sigui la Memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears, la qual serà lliurada al Govern dins del segon semestre d'aquest any.

Totes aquestes indicacions són necessàries per entendre i per assolir la intenció del Consell Econòmic i Social, el qual, a través del seu Ple va aprovar el document que teniu a les mans el dia 25 de juny de 2003.

Preàmbul

1. El CES està compromès a portar a terme, com una de les seves tasques principals, la reflexió a través dels dictàmens d'iniciativa pròpia, sobre les noves oportunitats de futur que s'obren a l'economia i a la societat de les Illes Balears. En aquest sentit, volem reclamar l'atenció sobre la importància que han tengut les conclusions finals a què s'ha arribat al llarg del Dictamen núm. 2/2003, del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, relatiu al primer Pla de recerca i desenvolupament tecnològic (R+D) del Govern de les Illes Balears, especialment, la relativa que "s'hauria de fer un esforç per integrar les polítiques i actuacions en matèria de recerca i desenvolupament (R+D) i innovació. Altrament, seria interessant que aquestes polítiques i actuacions formassin part d'un pla estratègic regional que compregués el conjunt de l'economia de les Illes i que recollís el consens dels diferents agents de la societat illenca, concretat en un pacte entre el Govern, l'Administració i el conjunt de la societat. Seria molt recomanable establir un grup promotor que aplegàs aquelles persones que gaudeixen de representativitat i que exerceixen un lideratge social, integrants de l'Administració pública i de la societat civil. El seu caràcter promotor ajudaria molt a garantir una millor difusió de les bones pràctiques empresarials i dels resultats positius que s'obtinguin del Pla".
2. En les propostes de debat de futur, el CES ha col·laborat en l'organització del debat transnacional EU.R.DEBAT (EUROPEAN REGIONAL DEBATE), dins la proposta C-339-49-ES-ES-15-05-2002 del programa PRINCE, que ha dirigit la nostra comunitat autònoma (*Memòria, 2001*, pàg. 31) i on el CES s'ha responsabilitzat d'organitzar el debat sobre el model social europeu.

Una de les conferències internacionals que s'han organitzat pel Projecte EURDEBAT ha estat la Jornada de Debat Interregional Europea de Lisboa, els dies 21 i 22 de març de 2003. Com a idees aportades en aquest debat internacional cal destacar la que fa referència que: la UE hauria de tendir a desenvolupar diferents eixos de creixement. En aquests moments, el centre econòmic i geogràfic de la Unió té el 14% del territori, el 33% de la població i el 50% de la riquesa. Als Estats Units hi ha 4 o 5 nuclis de lideratge econòmic. Amb relació a aquesta idea es va fer la reflexió que seria interessant que tot seguint l'exemple dels Estats Units, Europa també sabés crear 4 o 5 nuclis de lideratge econòmic i, sense cap dubte, un d'aquests nuclis hauria de ser el constituït a l'entorn del turisme on, des del punt de vista de l'oferta, és capdavantera l'Europa del sud. No cal dir, que dins el segment de l'oferta de "sol i platja", Balears per la seva experiència hi juga un paper destacat.

És clar que si les Illes Balears aconseguissin esdevenir un model de bones pràctiques en el camp del turisme sostenible, podrien legítimament reclamar davant de la Unió Europea ser una de les regions cabdals del principal "pol de desenvolupament del sud d'Europa".

3. En el camp de la promoció i de la difusió de les bones pràctiques hem de citar el Dictamen del CES núm. 6/2003, sobre l'experiència de la SAT Agroilla i la

publicació d'un llibre que fa relat i anàlisi d'aquesta experiència, entesa com a exemple de bones pràctiques per a la pagesia.

4. En la consubstancial tasca de reflexió que el CES ha de fer cal citar la contribució que des de la institució s'ha iniciat en el camp de les relacions laborals i del mercat de treball. Aquesta contribució s'ha centrat en l'elaboració dels estudis següents: en primer lloc sobre la importància que té per a la vida social i laboral de les Balears la figura del treball fix discontinu, en segon lloc sobre l'estructura de la negociació col·lectiva sectorial i finalment s'ha encetat, per primera vegada a Balears, un estudi dels índexs de qualitat del treball amb una especial menció a l'anàlisi de les variables que incorporen informació de gènere.
5. Finalment, no podem deixar d'esmentar les reflexions que ja fèiem l'any passat amb relació al tema del finançament autonòmic, ja que cal ser conscients de les necessitats de finançament del sector públic, i això, bàsicament, per tres raons:
 - 1) Encara hi ha dèficits històrics en infraestructures i capital social de tota mena, que tenen una incidència negativa palesa en la competitivitat de les empreses i en la vida quotidiana dels ciutadans.
 - 2) Els reptes plantejats amb relació al medi ambient seran creixents durant els anys vinents; encara que molts ja estaven establerts amb anterioritat, serà en el marc d'aquest inici del segle XXI quan afloraran amb més força.
 - 3) El nou model social europeu vol fer compatible el creixement econòmic sostenible amb la qualitat de vida i la cohesió social. En aquest nou marc es pren consciència de la necessitat d'afrontar els acusats dèficits socials, que en el cas de les Illes Balears són d'existència provada, malgrat els equívocs que provoca l'alta renda per habitant. Aquests dèficits socials, a més a més, s'agreujaran en els anys venidors atesa la nova onada migratòria que reben les Balears en els darrers anys, que genera un creixement important de la població resident i, consegüentment, de les demandes socials.

Per totes aquestes raons, és del tot necessari activar un pacte polític per poder millorar el sistema de finançament que passi, en primer lloc, per una aplicació racional i efectiva de la Llei del règim especial balear.

Amb relació al finançament procedent de la Unió Europea, en el qual Balears presenta un dèficit net de finançament de l'1,29% del seu PIB (sobre els 40 mil milions de pessetes), cal reprendre la negociació amb els responsables comunitaris en el sentit d'assegurar l'aplicació d'una política europea de cohesió social que tngui en compte el fet insular.

S'acorda actualitzar els suggeriments fets a la Memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears 2001 en els següents extrems:

A) SUGGERIMENTS SOBRE ELS SECTORS PRODUCTIUS I LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

A.1. SECTOR PRIMARI

OBJECTIU 1

Conèixer amb exactitud tots els factors estructurals i conjunturals que afecten el sector primari de les Illes Balears per poder planificar la política sectorial més convenient per a les comunitats insulars.

Acció 1.1

Les necessitats actuals del sector aconsellen l'elaboració d'una llei d'agricultura de les Illes Balears, per tal d'aconseguir els instruments normatius necessaris per a l'agricultura insular. S'hauria d'elaborar una política agrària pròpia per a les Illes Balears que, sense sortir del marc de polítiques agràries europees i nacionals, fos una política agrària que s'adaptàs a cadascuna de les nostres illes i que contemplàs tot un seguit d'accions, entre les quals es poden destacar les següents: Dissenyar la política agrària de les Balears a curt, mitjan i llarg termini amb la participació de tots els sectors implicats (polítics, empresaris titulars d'explotacions, propietaris, organitzacions mediambientals, etc.) que tenguin en compte la definició d'un model de producció agropecuària sostenible i alhora adaptat a les exigències de producció del sector. Consensuar la política agrària segons les directrius anteriors amb el suport pressupostari de, com a mínim, una legislatura, i, que tenguin en compte incrementar la capacitat econòmica, de material i de personal de la Conselleria d'Agricultura i Pesca. Donar suport estadístic per al coneixement del sector. Fomentar els subsectors agraris que no tenguin la capacitat d'obtenir una rendibilitat que els permeti remunerar mà d'obra i capitals. Ajudar econòmicament els subsectors agraris que no tenguin la possibilitat de la seva permanència per falta de rendibilitat, en especial aquells subsectors que contribuïen al manteniment del medi ambient en el seu més ampli sentit (biodiversitat, genètica animal i vegetal, conservació del sòl, conservació de recursos naturals, etc.).

Acció 1.2

Ha de potenciar-se l'Institut de Recerca i Formació Agrària i Pesquera, creat el 2002 i dotar-lo de més mitjans tècnics i humans.

Acció 1.3

Aconseguir que la consideració social i, seqüencialment, el tractament polític, responguin a la categoria, mereixements, necessitats i prioritats del món rural. En aquest sentit és important potenciar les següents accions: Fires i mercats. Campanyes de promoció del món rural dirigides a la societat en general (escolars, mestresses de casa, sector turístic, etc.). Campanyes cap el mateix sector per tal de retornar-li la seva confiança. Divulgació de "bones pràctiques", com és el cas de la publicació del llibre d'AGROILLA per part del CES.

Acció 1.4

Resulta especialment interessant la definició d'un model de producció agropecuària sostenible i alhora adaptat a les exigències de producció del sector.

OBJECTIU 2

Transformació, millora i modernització dels factors estructurals del sector agrari i pesquer de les Illes Balears per aconseguir una major competitivitat als mercats.

Acció 2.1

Afavorir la formació universitària i de tècnics superiors d'alta qualificació en aquelles branques del coneixement o activitats que guardin relació amb el sector primari. Així mateix, en matèria agropecuària i pesquera, és urgent una qualificació de la formació professional existent a les exigències reals de les activitats agràries i pesqueres actuals i la seva adequació a la realitat. Resulta imprescindible la creació d'una escola de formació professional i de capacitat agrària.

Acció 2.2

Afavorir la instal·lació o la creació de centres d'investigació agropecuària i pesquera avançada, així com la seva connexió amb la Universitat de les Illes Balears, amb les empreses i col·lectius del sector i amb els parcs tecnològics i centres d'investigació locals i forans.

L'acció 2.3 es desglossa de la següent manera:

Acció 2.3.1

La creació del distintiu "Peix que bota" recomana dirigir els esforços de la comercialització pesquera cap al foment del nou distintiu, per tal de garantir el seu coneixement per part del conjunt de tota la societat balear. Així mateix, resulta necessari engegar mesures de suport actiu a la industrialització de la producció pesquera (fumats, congelats, filetejats...) ja que aquesta pràctica resta encara inexistent a les Illes Balears.

Acció 2.3.2

Resulta decisiu, a l'hora de garantir la viabilitat del sector, proposar línies d'actuació que permetin incentivar el manteniment de la superfície irrigada de les Illes Balears.

Acció 2.3.3

Ha de potenciar-se l'Institut de Qualitat Alimentària (IQUA) creat el 2002 i dotar-lo de més i millors mitjans tècnics i humans.

Acció 2.4

Afavorir el desenvolupament o la creació de complexos agroindustrials. Atès el canvi en les pautes alimentàries dels consumidors de les Illes Balears, amb una clara tendència a reduir el consum de productes agraris no transformats i a decantar-se pels productes agroindustrials, resulta imprescindible adaptar les produccions a les demandes del mercat. En aquest sentit, resulten significatives les necessitats existents en matèria d'infraestructures: millora dels escorxadors, construcció de sales de desfer, d'empreses de comercialització de derivats làctics i carn participades pels productors, millora de la xarxa de camins rurals, construcció de digestors participats per ramaders i escorxadors, construcció de remolcs barrejadors unificadors comunitaris, construcció de centres de transformació cerealícoles adaptats a les produccions baleariques, etc. És especialment urgent dotar l'illa de Menorca d'un laboratori interprofessional per a l'anàlisi de la producció lletera.

Cal, també, promoure la concentració de l'oferta mitjançant unions de primer grau (cooperatives d'agricultors), de segon grau (unions de persones jurídiques) i de tercer grau (unions o col·laboracions amb les unions de segon grau de la Península).

Acció 2.5

Donar suport a les iniciatives empresarials que desenvolupin la seva activitat tot utilitzant mà d'obra qualificada i tecnologia avançada, de manera que generin un producte d'alta qualitat i d'elevat valor afegit. Resulta convenient el desenvolupament d'un pla d'inversions que afavoreixi la producció associativa entre professionals de productes agroalimentaris de qualitat.

Acció 2.6

Proposar línies d'actuació per facilitar l'accés a la terra per part dels agricultors, especialment dels joves agricultors, i alhora reduir l'abandonament de les terres agrícoles és indispensable, també amb la finalitat d'afavorir la incorporació de joves a les activitats agràries.

Acció 2.7

Modernitzar i reestructurar els canals de comercialització de les produccions pesqueres amb mesures com la constitució d'organitzacions de productors i la implantació de sistemes de venda més transparents (subhastes a llotja).

Acció 2.8

Afavorir la creació dins el marc de les cooperatives i les organitzacions de productors, d'empreses terciàries per dotar de determinats serveis el medi agropecuari balear: assistència tècnica, neteges, construcció d'infraestructures, gestió empresarial de l'explotació.

Acció 2.9

Tot considerant la més que probable possibilitat que en el futur hi hagi crisis sectorials conjunturals (ja siguin meteorològiques o epidemiològiques), resulta necessària la creació d'un fons de compensació agrària capaç de fer front amb rapidesa i agilitat a les necessitats de crèdit del sector davant d'aquestes catàstrofes.

OBJECTIU 3

Potenciar la connexió de les activitats primàries amb les terciàries, i en especial la connexió directa i real entre l'agroturisme i l'activitat agrària per augmentar les rendes agràries.

Acció 3.1

Afavorir modalitats d'oci en el si d'explotacions agropecuàries i turisme d'aprovisionament, destinat a adquirir productes agraris i artesans a les agrotendes i directament a les explotacions. Crear una xarxa de botigues de productes agraris de qualitat.

Acció 3.2

Definir el marc legal en el qual les activitats pesqueres puguin complementar la seva activitat amb les terciàries (passejades per la costa, sortides a pescar amb turistes, etc.) a fi d'augmentar el VAB pesquer. El permís per realitzar activitats terciàries complementàries a la pesca és especialment interessant a les zones situades dins o en les proximitats de reserves marines i podria bescanviar-se per una reducció de la capacitat d'explotació de les embarcacions, amb la qual cosa es convertiria en un instrument més per a la gestió dels recursos pesquers del mar balear.

OBJECTIU 4

Aconseguir la sostenibilitat del sector primari de les Illes Balears, així com el de les seves activitats associades.

Acció 4.1

Potenciar en les seves fases inicials (subvencions econòmiques, creació de viviers d'empreses agràries i pesqueres, oferir determinats serveis a les empreses, com el màrqueting, la publicitat o el disseny industrial, etc.) tots aquells projectes empresarials que utilitzin modes de producció respectuosos o beneficiosos per al medi ambient i per als entorns socioculturals insulars i donar-los suport. En aquest sentit han de prevaler els esforços de l'Administració cap a aquelles empreses agropecuàries i agroindustrials que es dediquin en part o en la seva totalitat a produccions ecològiques o integrades.

Acció 4.2

Per les seves característiques d'adaptació edafoclimàtica i per la seva importància social, territorial i paisatgística a les Illes Balears, resulta necessari donar suport econòmic al sector de la fruita seca, sobretot en vistes als canvis de la PAC que es produiran a partir de 2004.

Acció 4.3

Desenvolupar progressivament una normativa sobre els modes de producció i d'elaboració de productes agraris i agroindustrials.

Acció 4.4

Afavorir les pràctiques comercials o consumistes sostenibles, com per exemple l'ús d'envasos reciclables, reutilitzables o d'aquells que durant el procés d'elaboració, eliminació o reciclatge no perjudiquin el medi ambient. Així mateix resulta convenient adoptar exigències de sostenibilitat en els paràmetres de qualitat de les produccions agropecuàries a l'hora d'atorgar distintius de qualitat.

Acció 4.5

Creació d'una xarxa de distribució d'aigües depurades que permeti l'aprofitament agrari del cent per cent de cabal existent. En aquest sentit, resulta especialment important la recuperació de la zona de regadiu de Campos i ses Salines, i reconsiderar la possibilitat d'aportar-hi aigües depurades.

Acció 4.6

Implementar programes de foment de tècniques de pesca no agressives i de control mitjançant convenis entre les mateixes confraries de pesca, tant de la mateixa comunitat com amb les comunitats amb litoral proper.

Acció 4.7

Per la necessitat de considerar l'agrosfera de les Illes Balears com a part del seu entorn natural i creadora de biodiversitat, cal tenir cura de la seva protecció.

Acció 4.8

Tot considerant la voluntat de la Comissió Europea d'aconseguir al llarg dels propers anys un major consum de biocombustibles, la supressió dels impostos d'aquests carburants i les reformes de la PAC, que prevaldran els cultius energètics i permetran a les explotacions baratar el seu cultiu sense deixar de percebre les primes dels seus drets històrics, resulten necessàries l'orientació i l'atenció especial cap a aquest tipus de cultius dins les polítiques agràries de les Illes Balears.

OBJECTIU 5

Potenciar el consum de productes agraris i pesquers locals així com el dels seus derivats industrials.

Acció 5.1

Desenvolupar campanyes publicitàries per sensibilitzar la població resident de la importància que té el sector primari de les Illes Balears, en camps tan diversos com l'ecologia, l'economia, el paisatge (primer recurs de la capacitat d'atracció turística de les Illes Balears), la cultura popular, etc., i implicar la població autòctona —com a consumidora— en el desenvolupament del sector agrari i pesquer de les Illes Balears. Així mateix, és urgent dignificar i millorar la imatge dels treballadors del camp i de la mar i recuperar la confiança dels consumidors tot basant-se en criteris de producció que garanteixin la seguretat alimentària.

Acció 5.2

Afavorir un pacte social i econòmic entre els sectors productius de les Illes Balears. Com ja s'ha comentat anteriorment, les connexions entre el sector primari i el terciari han de ser fluides i regulars. En aquest sentit, el sector agropecuari ha de connectar-se i adaptar-se (regularitat en la comercialització, homogeneïtzació de la qualitat dels productes, etc.) a les exigències del sector terciari, que actualment es proveeix en un 90% de productes alimentaris produïts fora de les Illes, a fi d'augmentar la demanda interna de productes autòctons. S'han d'aprofitar les infraestructures i el màrqueting del potent sector turístic de les Illes Balears per donar a conèixer els productes agraris i pesquers locals a un mercat molt més gran que l'actual.

Acció 5.3

Afavorir a les principals àrees turístiques i mostres culinàries (degustacions, informació, publicitat...) el consum i la presència habituals de productes agroalimentaris i pesquers de les Illes Balears. Aquesta acció serà el pas previ a la introducció als mercats estrangers d'aquells segments de la producció agroindustrial de les Illes Balears de més qualitat i amb major valor afegit per unitat. Paral·lelament, seria beneficiosa la creació d'una marca balear d'alta qualitat, orientada a captar l'interès de les elits econòmiques europees i de la restauració especialitzada.

OBJECTIU 6

Desenvolupar el marc juridicoadministratiu de compensació d'insularitat de les Illes Balears. Per aconseguir que el sector primari de les Illes Balears pugui competir —en igualtat de condicions— amb la resta de regions continentals de la Unió Europea, és necessari rebre un tracte diferenciat de les institucions comunitàries i estatals. Es considera imprescindible per al desenvolupament del sector el desenvolupament del règim especial de les Balears (REB), d'acord amb les propostes de reforma de la PAC.

Acció 6.1

Cal també sol·licitar a les institucions comunitàries la consideració de totes les illes europees com a zona agrícola desfavorida.

Acció 6.2

S'han d'agilitar vies de comunicació i d'informació entre el sector primari de les Illes Balears i les institucions europees corresponents, amb els organismes de representació de tots els agricultors europeus i, especialment, amb la resta de regions europees insulars. El Centre Balears Europa (CBE) i l'organisme Illes de la Mediterrània Occidental (IMEDOC) podrien ser uns bons canals de comunicació per fer sentir la veu del sector on veritablement es prenen les decisions en matèria agrària i pesquera.

OBJECTIU 7

Millorar les condicions sociolaborals dels treballadors del camp, que avui en la seva majoria són immigrants, perquè encara que tan sols representen un 1% de la població ocupada a les Balears, són imprescindibles per garantir el desenvolupament d'aquest sector.

A.2. INDÚSTRIA I ENERGIA

INDÚSTRIA

1. Potenciar la implantació de certificats de qualitat a les distintes empreses.
2. Possibilitar acords de col·laboració entre l'entorn de l'ensenyança i les empreses, tant a nivell de formació professional com d'UIB. Cal augmentar la capacitat gerencial amb programes específics de formació a aquest nivell als distints subsectors industrials. També cal millorar la formació dels operaris especialitzats.
3. Posar a l'abast d'un major nombre d'empreses programes de millora d'imatge comercial.
4. Supervisar i facilitar el compliment de les mesures de seguretat i higiene laboral.
5. Fomentar les denominacions d'origen i la integració vertical, així com les línies de productes ecològics.

Es desglossa el punt 6 en els següents suggeriments:

- 6.1. Escometre des de les administracions públiques amb competència en ordenació del territori la problemàtica del sòl industrial, el cost del qual, tant en termes de compra com de lloguer, resulta excessiu, quan no prohibitiu, per a les empreses.
- 6.2. Oferir de manera definitiva una solució a la difícil situació que travessen les empreses situades a terrenys "fora d'ordenació".
7. Fomentar i coordinar les accions comercials conjuntes tant als nivells tradicionals d'assistència a esdeveniments com de nous projectes que permetin una presència permanent dels productes industrials de les Balears junt amb la seva imatge turística en diferents ciutats d'Espanya i d'Europa.
8. Promoure la internacionalització de les empreses, coordinant esforços institucionals, consolidant canals i mercats, actuant sobre el canal minorista amb estratègies de fidelització i segmentant adequadament la demanda per optimitzar els recursos privats i públics existents.
9. Aprofitar el factor turístic per valorar els nostres productes, per informar adequadament residents i turistes sobre la producció balear, per realitzar accions promocionals multisectorials i per arribar a acords amb el canal distribuïdor.

Es desglossa el punt 10 en els següents suggeriments:

- 10.1. Possibilitar acords que permetin reduir el cost del transport marítim tant d'entrada com especialment de sortida en el marc del REB.

- 10.2. Millorar la cobertura financera del règim estatal de compensació al transport de mercaderies.
- 10.3. Insistir en la necessitat de trobar vies de solució al problema de les càrregues que suposen les tarifes portuàries.
11. Supervisar el comportament de les entitats que ofereixen els seus serveis en règim de monopoli (com ara energia o aigua, sense cap tipus d'excepció) i establir les mesures oportunes perquè no llevin valor afegit per falta de competència a la resta d'activitats industrials o renda disponible a la resta dels ciutadans.
12. Millorar la comunicació del Govern de les Illes Balears i la gestió del seu client: l'empresari industrial.
13. Promoure un paper més actiu de les associacions empresarials i millorar l'actuació conjunta dels distints agents: institucionals, empresarials, acadèmics.
14. Definir polítiques específiques sobre sectors concrets d'acord amb estratègies de potenciació de clústers.
15. Promoure la revaloració de la cultura industrial a les Balears.
16. Desenvolupar experiències per a la millora de la gestió logística (centre avançat de logística).
17. Potenciar el paper de la innovació a les nostres indústries a través de l'aprofitament dels actuals centres tecnològics, la integració UIB-indústria balear, l'anàlisi de viabilitat de nous centres i, sobretot, la millora de la informació i el disseny d'una estratègia de foment de la innovació a través de canals informals.
18. Fomentar la gestió mediambiental de les indústries i l'estructuració de la indústria del reciclatge.
19. Igualment, en el marc de la política industrial cal plantejar-se una concepció més matisada segons les seves branques destinatàries: calçat i indústries auxiliars; agroalimentari; materials de construcció i resta de branques no contemplades en les anteriors. Cadascuna d'aquestes quatre agrupacions presenta una problemàtica específica, la qual cosa aconsella un tractament diferenciat, sense perjudici de la unitat general de criteri.

ENERGIA

1. Resoldre la qüestió pendent de l'energia, en el sentit d'afavorir que a les Illes Balears també es pugui gaudir dels beneficis de la liberalització elèctrica. Això suposa la posada en marxa dels sistemes extrapeninsulars prevists en la mateixa llei.

2. Resoldre, a través de les modalitats que s'estimin més procedents, l'arribada del gas natural a l'arxipèlag i la interconnexió per cable amb els sistemes de distribució d'energia elèctrica continentals, tot tenint en compte els condicionaments econòmics, mediambientals i territorials.

A.3. CONSTRUCCIÓ

1. Els responsables públics han de definir i consensuar, en la major brevetat possible, el nou model econòmic i territorial per a les nostres illes i, conseqüentment, des de la responsabilitat, habilitar plans de contingència que permetin afrontar els efectes socials, laborals i econòmics que se'n deriven per tal que les empreses, amb les ajudes públiques necessàries, puguin planificar i adaptar les seves estructures, una vegada més, a les noves demandes de la societat.
2. Els plans territorials insulars, que estan pendants d'elaboració i d'aprovació des de principis de 1999 (a excepció del Pla territorial de Menorca aprovat el dia 25 d'abril de 2003 pel Ple del Consell Insular de Menorca en sessió extraordinària, BOIB 16-05-03) han de respectar com a màxim el percentatge de desenvolupament urbanístic que fixaren les Directrius d'ordenació territorial.
3. Aprovació urgent dels instruments legislatius que permetin una agilitació important de la gestió urbanística.
4. Realitzar un esforç inversor important per part de les administracions públiques amb l'objecte de millorar les nostres infraestructures (viàries, sanitàries, esportives, docents, etc.).
5. Desenvolupament d'una política decidida per a la rehabilitació del nostre patrimoni arquitectònic i la recuperació de zones degradades.

A.4. TURISME

Preservació del medi natural.

La protecció i la conservació del medi natural ha de mantenir-se com un objectiu prioritari per assegurar la viabilitat del negoci turístic, tot cercant sempre un equilibri a mitjà i llarg termini entre el desenvolupament de l'activitat turística i la protecció del nostre privilegiat entorn. La sostenibilitat del turisme se suporta en el medi ambient i per aquest fet és necessari mantenir un adequat nivell d'activitat en el sector agrari i ramader, que realitza una important tasca de conservació del medi.

Reconversió i modernització.

Des de tots els àmbits públics i privats han de concentrar-se els esforços per actuar de manera coordinada, tot definint de manera consensuada objectius estratègics a llarg termini i per dissenyar conjuntament plans d'actuació concreta que permetin assolir aquests objectius. Aquests plans d'actuació haurien de contemplar accions de reconversió integral de les zones turístiques que presentin un grau excessiu de congestió i de saturació de la seva capacitat de càrrega. És imprescindible continuar fent esforços de modernització de l'oferta d'allotjament i de l'oferta complementària en el seu conjunt, per assegurar els nivells de qualitat i els serveis exigits pels turistes que ens visiten.

Infraestructures.

Les Illes Balears continuen necessitant fortes inversions en infraestructures (tant des de l'Administració central, com autonòmica i local) en camps com carreteres, abastament d'aigua potable, sanejament i depuració d'aigües residuals, ports, telecomunicacions, educació, serveis sanitaris, etc. És imprescindible planificar actuacions en un termini mitjà de temps per tal de mantenir un alt nivell de qualitat de l'entorn ambiental de les Illes que garanteixi a la vegada la prestació d'un servei de qualitat. És urgent, així mateix, dotar la ciutat de Palma d'un palau de congressos i d'un recinte firal que ens permeti desenvolupar el potencial que tenim en el segment del turisme de reunions, congressos i incentius.

Transport aeri.

És necessari continuar avançant cap a un espai aeri europeu que requereix d'accions coordinades entre els països membres de la UE. Per altra banda, és important posar atenció a les companyies aèries dites de "baix cost", ja que aquest és un desenvolupament turístic important que podria assegurar l'accessibilitat aèria quan els petits majoristes de viatges no puguin operar vols per insuficient ocupació de l'avió.

Així mateix és necessari racionalitzar l'impacte de les taxes portuàries i de seguretat, de manera que no suposin un gravamen excessiu per als usuaris, tant turistes com residents. S'hauria de comptar amb un model d'aplicació

d'aquestes taxes de manera més flexible, en funció de les temporades turístiques (tot afavorint la desestacionalització). Seria també important poder participar des de Balears en la gestió i planificació aeroportuària, si més no en matèries que afectin el turisme.

Pel que fa als descomptes als residents, en bitllets per a vols interinsulars i entre les Illes i la Península, hauria de contemplar-se un sistema de descompte que no perjudicàs les companyies aèries amb tarifes més competitives i que incentivàs més les que oferissin millors preus. És important remarcar que un esquema de subvenció d'un percentatge lineal sobre el preu de venda al públic del bitllet pot acabar en l'increment fins a nivells no competitiu dels preus dels bitllets aeris cap a les Illes per als no residents, la qual cosa dificultaria l'accés al turisme nacional i aïllaria les Illes Balears de la Península, amb el conseqüent perjudici turístic, econòmic i social. Una possible alternativa a aquesta situació podria ser l'establiment d'una quantitat fixa de subvenció per trajecte, independentment del preu de venda al públic dels bitllets.

Innovació tecnològica.

Per poder competir en les millors condicions és absolutament imprescindible esforçar-se constantment per innovar i per incorporar adequadament les noves tecnologies i els processos d'innovació turística que duguin associada una millora de la qualitat del producte final o del servei final. La incorporació a la denominada "nova economia" en tots els àmbits de l'empresa, l'adopció dels sistemes de gestió empresarial més avançats, l'aprofitament dels avanços en equipament convencional i electrònic, etc. són una condició indispensable per poder mantenir nivells òptims de competitivitat en el futur i, en definitiva, per assegurar la viabilitat i la sostenibilitat de les empreses.

Qualitat.

Tant els empresaris com l'Administració han de continuar intensificant els seus esforços per millorar els nivells de qualitat del producte turístic de les Illes. L'impuls d'iniciatives amb una tendència cap a l'ampliació de la base d'establiments amb marques, etiquetes o distintius de qualitat han de seguir sent una prioritat en tots els àmbits d'actuació, si bé és important no dispersar els esforços amb la promoció de marques noves sense un reconeixement a escala internacional en aquells casos en què ja existeixin distintius de qualitat amb implantació europea i mundial.

Comercialització.

Un dels punts més importants del sector turístic balear és la dependència d'un sistema de comercialització controlat pels majoristes estrangers i en el qual els empresaris de les Illes estan en clara inferioritat de condicions de contractació per la fragmentació de la nostra indústria i per la falta d'informació sobre la situació real dels mercats emissors. És urgent elaborar un estudi comparatiu de països turístics competidors de Balears.

La incorporació de noves tecnologies, principalment la informàtica i les telecomunicacions, en el sistema de distribució i de comercialització turística hauria de servir per introduir noves vies que contribuïssin a diversificar els canals de comercialització. La comercialització a través d'Internet ha de contemplar-se com una realitat que adquirirà una importància estratègica abans de finals d'aquesta dècada. Això fa que sigui imprescindible situar-se adequadament en aquest canal, encara que no representi, de manera immediata, una alternativa important des del punt de vista quantitatiu.

Diversificació de mercats.

Les Illes Balears presenten un elevat nivell de dependència dels mercats emissors, Regne Unit i Alemanya, els quals varen significar el 65,4% del total dels turistes rebuts a les Illes l'any 2001. És necessari que les polítiques de promoció es dirigeixin cap a la millora en el flux de visitants del mercat nacional i d'altres països europeus (com suïssos, holandesos, nòrdics, francesos, italians i ciutadans dels nous països que entren a la UE) per intentar diversificar la procedència dels nostres visitants i per aprofitar el potencial emissor d'aquests països cap a les Illes Balears. A més, aquesta excessiva dependència implica una gran debilitat del nostre sector turístic ja que l'evolució de l'activitat turística de les Illes Balears depèn en gran mesura de les fluctuacions en l'economia d'aquests dos grans països emissors.

Diversificació del producte turístic.

Si bé el segment "sol i platja" és la base de la nostra activitat turística, la seva forta estacionalitat i els problemes que du associats quant a massificació i consum de recursos naturals escassos, fa que sigui necessari potenciar altres segments amb major capacitat de despesa per estada i amb efectes compensatoris sobre l'estacionalitat. En aquest darrer apartat existeixen segments en constant alça com són el turisme de golf, el cicloturisme, el turisme sènior, el turisme de cap de setmana, el turisme cultural, el turisme de congressos i convencions, el turisme de natura i el turisme de salut, que presenten un potencial important per a les Illes Balears, en especial els esports a l'aire lliure. Per tal d'aprofundir en aquesta matèria s'hauria d'impulsar la creació de comissions de dinamització d'activitats desestacionalitzadores en cadascuna de les illes.

També haurien de potenciar-se alguns segments que poden contribuir a incrementar els ingressos per turista, encara que sense un impacte positiu en la reducció de l'estacionalitat, com el turisme nàutic i el turisme de creuers. En aquest sentit és necessari un suport unànim i decidit a la candidatura de Palma com a seu de la Copa Amèrica de Vela, esdeveniment mundial de primer ordre que, de celebrar-se a Mallorca, suposaria una contribució inestimable en el posicionament de les Illes Balears com una destinació turística de qualitat, líder europeu en el segment del turisme nàutic.

Formació professional.

La formació tècnica i professional del personal és un dels pilars bàsics per oferir una millora en la relació qualitat-preu. Les empreses dins el sector turístic han de participar activament en aquest capítol, per dotar i exigir una formació permanent i de reciclatge (centres de formació especialitzada, “hotels escola”, “restaurants escola”...). Des del món acadèmic s’han d’intensificar els esforços per oferir una formació especialitzada en turisme de qualitat i amb un enfocament pràctic que tinguí en compte la realitat i les necessitats de les empreses de les Illes. S’ha de fer una menció especial a la situació dels guies intèrprets, amb una problemàtica a la qual s’hauria de trobar solució amb prestesa, donat l’important paper que juguen en la qualitat de servei i hospitalitat percebuda pels turistes.

Conscienciació social.

El creixent rebuig de l’activitat turística per part de certs col·lectius socials esdevé un factor extremadament preocupant i negatiu per al futur d’aquestes illes. Des de totes les instàncies públiques i privades ha de plantejar-se com a objectiu prioritari traslladar de manera clara i inequívoca el missatge que el turisme és, i continuarà sent en el futur, la nostra principal font de generació de riquesa, ocupació i benestar social. És imprescindible recuperar una actitud positiva cap al turisme per part del conjunt de la societat de les Illes, sota la premissa que per continuar sent competitiu en el futur serà requisit indispensable l’aportació de tots, tant de forma individual com col·lectiva. Aspectes com l’amabilitat, l’hospitalitat o el respecte als visitants, que tradicionalment han caracteritzat la societat d’aquestes illes, han de continuar sent un dels nostres principals actius i un factor diferencial a l’hora de competir amb altres destinacions pròximes del nostre entorn. En aquesta línia es podria definir un programa perquè serveixi de fòrum de debat de la població resident sobre la importància present i futura del turisme.

Promoció turística.

La promoció turística ha de realitzar-se amb una planificació estratègica a llarg termini en el marc del corresponent Pla de màrqueting. És imprescindible que s’incrementin substancialment els recursos econòmics disponibles per a la promoció per poder desenvolupar les campanyes necessàries de forma adequada. A més, ha de ser consensuada amb els principals agents turístics del sector privat.

Anàlisi dels mercats i estadístiques turístiques.

S’hauria de realitzar un seguiment permanent, rigorós i en profunditat dels mercats competidors de les Illes Balears, així com millorar i ampliar els actuals informes periòdics dels principals mercats emissors, per poder oferir informació actualitzada de la seva evolució, tendències i perspectives de futur.

Per altra banda, resulta imprescindible homogeneïtzar i establir criteris consensuats en el procés d’elaboració de les estadístiques d’arribada de

turistes, estada mitjana, nombre d'estades, despesa per estada, preferències i perfil dels turistes, grau de satisfacció, etc.

Finalment, és necessari potenciar els estudis sobre aspectes relacionats amb la investigació i la innovació tecnològica en l'àmbit turístic, amb un major protagonisme del CITTIB i amb la participació de professionals, empresaris i acadèmics experts en la matèria.

A.5. COMERÇ

A/ Comerç urbà.

Per millorar la competitivitat del comerç urbà cal la creació de la figura del gerent de centre comercial obert, ja que, l'experiència d'altres comunitats és molt positiva i l'esperança que el sector del petit comerç té posada en aquesta nova figura dinamitzadora és molt elevada. En aquest sentit cal activar proves pilot a la ciutat de Palma i a altres zones de Mallorca, així com un dinamitzador a Ciutadella i un altre a Eivissa.

A partir de la vigència de la Llei de comerç balear, cal potenciar un comerç de proximitat, on existeixi una sèrie d'empreses o empresa motor de l'eix comercial al voltant del qual es pot instal·lar una variada oferta comercial.

B/ Formació.

En aquest darrer curs s'han posat les bases per incrementar els cicles formatius del comerç. Ara el problema consisteix en si aquesta oferta formativa dirigida cap al comerç tindrà acceptació per part dels joves de les nostres illes. És per això que és aconsellable millorar la informació adreçada als alumnes en la seva etapa escolar quan han de triar el seu futur. Se'ls hauria de comentar les possibilitats de trobar feina en el comerç, la importància que té el sector en l'activitat econòmica, etc. També s'haurà de pensar a millorar la professionalització del sector, en el sentit de dotar-lo d'unes millors condicions laborals i de millores en el conveni laboral, que atreguin el jove a formar-se i a creure en el comerç com una professió digna.

Pel que fa a la formació contínua, es fa necessari aplicar polítiques de reciclatge per a tot aquell personal que actualment és al sector. Aquests cursos de curta durada, tipus seminaris, seminaris fora de l'associació o formació sobre l'associacionisme han de ser programats i desenvolupats pels agents econòmics i socials, que són els que coneixen millor la realitat del sector.

C/ Cooperació comercial.

Un altre aspecte a tenir en compte i que no ha significat cap canvi respecte de l'any anterior és la manca d'unió del petit comerç tradicional, atès que els carrers o associacions d'àmbit territorial continuen fent campanyes promocionals amb poc pressupost i disgregades en comptes d'unir esforços i fer campanyes conjuntes. En aquest sentit cal millorar l'accés a mitjans publicitaris i al desenvolupament de campanyes de publicitat, màrqueting i promocions contínues, fer ús d'una imatge o d'una ensenya comercial d'identificació i donar una major promoció dels comerços dels carrers perifèrics.

D/ Informació, assessorament i cooperació.

Cal millorar les línies d'actuació quant a informació i comunicació dels resultats positius per al sector del comerç, i promocionar l'exemple de bones pràctiques i la col·laboració i cooperació entre els comerciants.

E/ Horaris.

El petit comerç tradicional s'ha de plantejar seriosament un canvi dels seus horaris d'obertura comercial, donat que la majoria dels comerços viuen del component turístic indirectament o directament i per tant el plantejament de tenir obert al migdia cada vegada és més necessari i recomanable.

F/ Seguretat.

Cal deixar constància de la falta de seguretat ciutadana en línies generals que el comerç sofreix i que l'obliga a un tancament amb barrera cega i per tant a un impediment que el consumidor en el seu temps de passeig i oci pugui gaudir de contemplar els mostradors dels establiments comercials, la qual cosa afavoreix que consumidor acudeixi a altres indrets on té la sensació de major seguretat. És per això que és del tot prioritari millorar la seguretat a les zones comercials.

G/ Innovació tecnològica.

Cal incrementar l'ús d'Internet. El futur del comerç tradicional també passa per l'efectiva utilització de la nova tecnologia i per les possibilitats que els portals a Internet els obre, més encara quan molts d'estrangers que ens visiten i compren als nostres establiments, també ho podrien fer des del seu lloc de residència.

H/ Competència i especialització.

Les grans superfícies ofereixen serveis i preus competitius que fomenten la competència i una major eficiència en la distribució, però, a la vegada, la seva pressió competitiva pot significar un perill per a la supervivència del petit comerç si no sap reaccionar i trobar el seu sector de mercat o nínxol de mercat. És per això que es fa imprescindible trobar un punt d'equilibri en l'activitat comercial que requereix l'esforç de tothom: institucions públiques i agents socials, tant empresarials com sindicals.

A.6. TRANSPORT

1. Pla director sectorial del transport a les Illes Balears

S'urgeix la tramitació, aprovació i aplicació del Pla, que actualment es troba pendent d'aprovació inicial.

2. Transport marítim

2.1. Potenciar i millorar el transport marítim entre illes, amb especial atenció al transport entre Eivissa i Formentera per cobrir totes les necessitats horàries de la població de Formentera.

2.2. Garantir el compliment de les directives europees de defensa de la competència, especialment en transport de mercaderies entre Eivissa i Formentera.

2.3. A mitjan termini cal preveure la necessitat d'afrontar l'ampliació d'alguns espais portuaris que es fan petits donat el creixement de la població i del flux de mercaderies.

2.4. Impulsar la liberalització dels serveis portuaris encara no subjectes a la competència, particularment els relatius a la càrrega i descàrrega de les mercaderies.

2.5. Eliminar duplicitats i reduir les tarifes que graven les operacions portuàries de mercaderies.

2.6. Incrementar les inversions en infraestructures que facilitin la transició intermodal i els accessos a les artèries de transport terrestre ja que aquestes inversions contribuirien a reduir els costos de la insularitat.

2.7. Incrementar les inversions referents als equipaments portuaris que atenen el transport de viatgers de línia regular i per a la integració port-ciutat.

2.8. Establir un pla d'actuació per tal de consolidar el transport marítim de viatgers de creuers turístics, de gran importància pel seu impacte econòmic.

3. Transport aeri

Impulsar la creació d'una comissió de seguiment del transport aeri entre el Govern de les Illes Balears, el Govern de l'Estat espanyol i AENA per adaptar-lo a les necessitats dels residents de les Illes Balears, així com promoure, a aquelles rutes en què es consideri necessari, la declaració d'obligacions de servei públic, per tal de garantir un mínim d'expedicions i una tarifa màxima, d'acord amb les consideracions fetes pel Dictamen núm. 23/2002 del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears relatiu a la Proposta de declaració d'obligacions de servei públic en les rutes aèries interbalears, amb la Península i marítimes.

4. Transport regular de viatgers i turístic discrecional per carretera

El transport regular de viatgers i turístic discrecional en autobús té un paper fonamental en el marc de la mobilitat sostenible. Per això caldria arbitrar mesures que tendeixin a:

- 4.1. Millorar la qualitat del servei en freqüència i rapidesa.
- 4.2. Potenciar la imatge del transport col·lectiu en autobús enfront del vehicle privat.
- 4.3. Millorar els contractes programa pels serveis de transport pel que fa a la previsió d'augments de preus dels carburants, primes d'assegurances, etc.
- 4.4. Introduir carrils bus en totes les carreteres d'accés a les poblacions.
- 4.5. Implementar una política de subvencions per renovació de la flota, certificacions de qualitat i medi ambient, inversions en noves tecnologies (localització de flotes via sistemes de GPS i programes informàtics d'optimització dels serveis, SAE, etc.)
- 4.6. Millorar la xarxa de carreteres de Balears.
- 4.7. Ampliar la formació per als conductors professionals amb un pla de formació que, entre altres iniciatives, hauria d'incloure l'adequació d'un circuit per poder fer pràctiques amb un autocar-escola, la instal·lació d'un simulador per a conductors no professionals i professionals, campanyes de seguretat viària...
- 4.8. Elaborar un decret sobre mesures d'innovació i foment de la qualitat en el transport regular de viatgers.

A.7. FINANÇAMENT AUTONÒMIC

Arran del procés d'assumpció de competències per part de la comunitat autònoma de les Illes Balears, aquesta comunitat darrerament ha assumit bàsicament les que es relacionen amb la prestació de serveis vinculats a l'Estat del benestar i al creixement de la població com són ara: educació, serveis socials i sanitat, entre altres. Per altra banda, el nou sistema de finançament (Llei 21/2001, de 27 de desembre) ha estat concebut amb dependència de la població i no contempla regles de garantia que assegurin un nivell mínim de finançament tal com succeïa a l'anterior sistema (1997-2001). És així que la qüestió de la població, des de l'òptica del finançament, ha adquirit a les Illes Balears un abast encara més preocupant per mor dels importants augments que la pressió demogràfica ha seguit experimentant al nostre arxipèlag des de 1999. Aquesta característica demogràfica, que també afecta altres comunitats autònomes, sens dubte, hauria de suposar, d'acord amb les mateixes previsions del sistema, una nova anàlisi tècnica compartida del seu impacte en el si del Consell de Política Fiscal i Financera, i en definitiva, una nova modificació del sistema de finançament.

Per tot això suggerim:

1. Donat que a la nostra comunitat autònoma s'ha produït una pressió demogràfica superior a la mitjana, és de particular interès que s'articulin les mesures adients de revisió del sistema en aquest vessant.
2. Donada la promulgació a nivell estatal de diverses lleis que afecten negativament els ingressos i les despeses de les comunitats autònomes en els àmbits de l'educació, l'impost sobre la renda de les persones físiques o la protecció de menors, es demana –tot atenent el principi de lleialtat institucional– un informe d'avaluació i de proposta de mesures correctores d'aquests efectes per part del Consell de Política Fiscal i Financera.
3. Cal reparar els dèficits de capital públic acumulats per un sistema de finançament deficient per a la comunitat autònoma. Per això, no s'ha de descartar ni molt menys emprar altres vies de finançament explícitament o implícitament contingudes a les disposicions vigents, en particular, a la Llei orgànica de finançament de les comunitats autònomes o a la Llei del règim especial balear.
4. El nou sistema de finançament ha introduït una important major capacitat normativa en matèria de tributs cedits, per part dels parlaments autonòmics. Això vol dir que els governs autonòmics poden impulsar projectes de llei en matèria fiscal, tant en un sentit d'increment de la pressió fiscal com de la seva reducció. Aquesta facultat fins ara, i arran de les modificacions que ja es varen iniciar el 1997, ha estat molt tímidament emprada per la nostra comunitat autònoma. Això no obstant, es poden aplicar reformes en profunditat en impostos clàssics ja cedits, (com és el cas de l'impost de successions i qualsevol altre dels cedits), en l'impost sobre la renda de les persones físiques o en determinats impostos nous cedits.

5. S'haurà d'exigir que les reformes que es duguin endavant estiguin basades en els tradicionals principis fiscals de justícia, equitat, eficiència i transparència.

A.8. MEDI AMBIENT I TERRITORI

En el disseny de la política ambiental és necessari prioritzar els problemes ambientals i donar-los solucions tot tenint en compte la seva dimensió i la importància econòmica, social i mediambiental i tot deixant de banda els plantejaments partidistes.

- A. Per la seva mateixa naturalesa, els principis ambientals i de sostenibilitat han de formar part de totes les polítiques sectorials, ser definits, divulgats i presents en tots els àmbits econòmics, administratius i socials, els quals haurien de ser avaluats periòdicament sota aquests criteris.
- B. L'eficàcia d'aquests principis dependrà del consens social, i tendran més valor avanços graduals ben assumits per la població que mesures radicals basades en la imposició.
- C. Cal fomentar la redacció i l'aplicació d'agendes locals municipals, plans empresarials de gestió ambiental i totes les eines voluntàries d'implicació en aquest àmbit. Els instruments d'incentiu fiscal per pràctiques ambientals mereixen ser desenvolupats.
- D. Com a complement imprescindible de les mesures formatives i participatives, cal fer complir les mesures legals que preveuen el tractament de comportaments incívics.

1. AIGUA

- 1.1. La limitació del recurs i la preservació de la seva qualitat aconsellen avançar en gestions integrades als nivells insulars i superar l'actual gestió municipal, amb sistemes en alta que garanteixin la racionalitat de distribució en aquests àmbits.
- 1.2. Cal impulsar l'aplicació del Pla hidrològic de les Illes Balears i integrar-lo a l'ordenació territorial.
- 1.3. Les mesures d'estalvi, gestió de la demanda, reutilització i eficiència de les xarxes de distribució (algunes de les quals mantenen taxes de pèrdues que no poden assumir-se) continuen sent prioritàries.
- 1.4. Cal establir els cabals ecològics dels sistemes naturals, freàtics i superficials.
- 1.5. Cal potenciar la reutilització d'aigües depurades i simplificar els tràmits de concessions agràries amb la possibilitat de concessions a precari durant els tràmits de constitució de comunitats de regants.

2. ENERGIA

- 2.1. El foment de mesures d'estalvi energètic, d'eficiència i de gestió de la demanda són les bases d'una política energètica racional, que ha de considerar prioritari reduir tant els impactes locals com els impactes externs i globals de producció, distribució i ús.
- 2.2. Cal incrementar el suport a les energies renovables (tèrmica solar, fotovoltaica i eòlica) i facilitar la seva generació als petits inversors.
- 2.3. Cal recuperar l'ús de biomassa amb finalitats energètiques, la qual cosa és positiva tant per a aquest sector com per a la bona conservació forestal i prevenció d'incendis, si es fa i es gestiona correctament.

3. RESIDUS

- 3.1. En la gestió de residus és necessari incrementar el reciclatge i implicar-hi la societat, en especial a les Pitiüses i a Mallorca, i afavorir empreses productives basades en el reciclatge i en la recuperació.
- 3.2. És necessària una millora en el manteniment i la gestió de les deixalleries municipals.
- 3.3. Cal resoldre el problema del reciclatge d'enderrocs, el qual pot disminuir la necessitat de pedreres d'àrids i aplicar la planificació sobre residus voluminosos.
- 3.4. És urgent l'aprovació i l'aplicació d'un pla que garanteixi la gestió pública dels residus perillosos.
- 3.5. Ateses les diferències dels sistemes de gestió dels residus sòlids urbans a cada una de les illes, cal encetar estudis comparatius a mitjan termini per a una futura revisió dels plans insulars i prioritzar la solució o solucions que hagin demostrat a la pràctica ser més adients, sense oblidar les diferents situacions de cada illa.
- 3.6. Recomanam revisar la política de depuració terciària, que no és sempre necessària per a determinats usos agraris (treure els nitrats per haver d'incorporar adobs agrícoles és poc assenyat) en funció de l'ús final que es vulgui donar a l'aigua.
- 3.7. Cal incrementar les inversions en la distribució d'aigües depurades.
- 3.8. És convenient estendre les experiències de reg de plantació d'arbres amb infiltració als aquífers i la creació o restauració de zones humides amb aigües depurades. S'hauria de potenciar també l'ús agrícola d'aquestes aigües.

4. ESPÈCIES I ECOSISTEMES NATURALS

- 4.1. S'han d'incrementar els esforços de coneixement, inventari i protecció del patrimoni natural i rural i implicar els sectors professionals, propietaris i

societat civil, tot posant la màxima cura possible per aconseguir un consens entre tots.

- 4.2. La protecció d'elements naturals d'elevat interès (com són hàbitats de reduïda extensió, comunitats naturals i similars), dins o fora dels espais naturals protegits, és un dèficit a corregir.
- 4.3. Cal recuperar el paper de la gestió forestal per conservació (que inclou producció i valoració) amb la redacció d'un Pla forestal balear.
- 4.4. S'han de mantenir els esforços de creació i gestió d'espais naturals protegits, amb especial esment a la serra de Tramuntana, i afavorir-ne una gestió més participativa que no exclougui ni les institucions ni la societat civil.
- 4.5. És convenient la tramitació i l'aprovació d'un text legal per a la protecció de la biodiversitat insular que asseguri una participació institucional completa i amb el consens de tots els agents implicats.

5. PAISATGE

- 5.1. És necessari estendre la consciència del valor patrimonial i econòmic que suposa el paisatge per a les Illes Balears, el qual constitueix un actiu diferenciador per a una economia turística. Una oferta de qualitat no és possible sense un país i un paisatge de qualitat.
- 5.2. Urgeix la redacció de programes d'acció de millora dels paisatges de cada illa, basats en la Carta europea del paisatge, amb especial atenció als impactes puntuals susceptibles de restauració i tot respectant el dret de propietat privada.
- 5.3. Són necessàries inversions públiques en recuperació de paisatge i suport financer o fiscal a inversions privades en aquesta mateixa línia.
- 5.4. Cal una atenció específica al paisatge urbà, que ha patit en els darrers anys una considerable degradació en distints municipis de les Balears. Cal especialment regenerar teixits urbans recents i atendre especialment els aspectes arquitectònics i l'extensió d'arbrat i pantalles visuals en aquests àmbits.

6. POLÍTICA TERRITORIAL I URBANISME

- 6.1. És urgent l'aprovació dels plans territorials insulars pendents (Mallorca i Eivissa i Formentera) per donar impuls i estabilitat a la política urbanística. Els plans han d'afavorir el reciclatge del teixit urbà obsolet, moderar les expectatives residencials del sòl rústic i contemplar alternatives i solucions socioeconòmiques als problemes reals identificats.
- 6.2. És necessari arbitrar mecanismes de tutela i de col·laboració entre administracions (a través de consorcis insulars, mancomunitats municipals)

en l'exercici de les competències en matèria de disciplina urbanística, tot tenint en compte les competències atribuïdes als consells insulars.

7. EINES INTEL·LECTUALS I SOCIALS

- 7.1. Cal potenciar la independència de les organitzacions no governamentals que treballen temes ambientals.
- 7.2. És necessari incentivar la formació i el funcionament d'empreses dedicades a la millora i a la correcció ambientals, en tots els sectors.
- 7.3. S'ha de potenciar l'educació, la cultura i la recerca sobre el medi ambient i el patrimoni natural de les Balears.
- 7.4. S'ha de millorar l'estadística ambiental, territorial i agrària i l'accés públic a aquesta informació.

8. DIVERSOS

- 8.1. Cal mantenir i potenciar l'actual política de reserves marines.
- 8.2. Cal mantenir i millorar els esforços a favor de la biodiversitat cultivada i domèstica (races autòctones, cultius tradicionals).
- 8.3. El litoral, base de l'economia turística, requereix d'una prioritària d'acció política i cal diferenciar-hi els trams objecte d'ús intensiu dels que haurien de ser conservats amb el màxim grau de naturalitat.
- 8.4. Caldria aprofundir en les línies d'actuació de protecció sobre risc ambiental, canvi climàtic, pesca i caça esportiva.

B. SUGGERIMENTS SOBRE EL MERCAT DE TREBALL I L'ECONOMIA SOCIAL

B.1. MERCAT DE TREBALL

1. Pla de desestacionalització de l'obra pública (PDOP) en el qual es contempli la possibilitat de la seva execució per fases durant els mesos de baixa activitat turística, a l'objecte de reduir al màxim les molèsties en temporada alta i d'afavorir l'ocupació en temporada baixa.
2. Donar prioritat a les ajudes públiques en matèria d'ocupació per a empreses que mantenguin la seva activitat durant tot l'any.
3. Fomentar l'estabilitat de l'ocupació tot prevenint irregularitats en la contractació temporal, en el compliment de les taxes mínimes d'estabilitat pactades en els diversos convenis col·lectius i en la legalitat dels contractes a temps parcial.
4. Millora de les polítiques en matèria de salut laboral amb una tendència a l'eliminació dels accidents de treball i a la millora de les condicions laborals.
5. Estendre l'actuació del Tribunal d'Arbitratge i Mediació de les Illes Balears (TAMIB) a tots els sectors i empreses tant en els conflictes individuals com col·lectius, i en conseqüència reduir al mínim les competències i l'activitat de l'SMAC i que, l'autoritat laboral, delegui la resolució en el TAMIB de tots els conflictes laborals. Ubicar en el TAMIB totes les comissions paritàries dels convenis col·lectius de la comunitat autònoma i dotar-lo dels mitjans materials i humans necessaris perquè pugui fer una activitat de suport de les comissions paritàries. Considerar l'oportunitat d'incorporar la mediació dels treballadors de les administracions públiques.
6. Elaborar de forma consensuada plans d'inserció sociolaboral a grups amb especials dificultats (joves sense formació, dones incloses en programes d'ajuda, discapacitats, persones en situació d'exclusió social).
7. Elaboració d'una norma per la qual es reconegui el paper social i la participació dels agents socials en tots els àmbits i, atesa aquesta circumstància, dotar-los dels mitjans necessaris amb els quals puguin desenvolupar la funció, en proporció a la seva representació real.
8. Elaboració de plans consensuats que compleixin el doble objectiu de millorar els espais naturals o les condicions mediambientals, juntament amb la generació de llocs de treball no lligats directament a l'activitat turística en temporada baixa.
9. Millorar el servei públic d'ocupació (SOIB) amb la promoció de la seva presència en distintes comarques o zones de cadascuna de les illes.
10. Adequació de l'oferta de formació professional en els tres subsistemes (reglada, ocupacional i contínua) perquè s'acompleixi el seu objectiu de millora de la qualificació professional i de millora de la qualitat de l'ocupació.

11. Compromís de les administracions públiques perquè a tots els concursos públics es compleixin tant el plec de condicions com la resta d'obligacions socials per part de l'adjudicatària, tot establint-hi fórmules de penalització en cas d'incompliments.
12. Fomentar l'activitat a l'entorn dels nous jaciments d'ocupació de Balears en els sectors de serveis a la vida diària, serveis culturals i d'oci, serveis del medi ambient, etc.
13. Reforçar les polítiques actives del Servei d'Ocupació de les Illes Balears perquè incideixin en la millora de la informació, l'orientació laboral, la formació professional i la intermediació.
14. Fomentar l'economia productiva i les polítiques de desenvolupament sectorial com a complement de l'activitat turística.
15. Introduir programes d'ajudes específiques al sector secundari per fomentar les indústries de producció neta i la creació d'empreses lligades al sector mediambiental.
16. Reforçar les polítiques d'R+D+I com a instrument de millora de la qualificació dels llocs de treball en les nostres empreses.
17. Impulsar el funcionament de la Comissió Mixta de l'article 32 de la Llei 30/1998, de 29 de juliol, del règim especial de les Illes Balears, per tal que es preguin les mesures acordades pels agents socials i econòmics de Balears amb relació al treball fix discontinu, d'acord amb el dictamen del CES de les Illes Balears i de l'acord i proposta de la Mesa de Diàleg Social de 23 de gener de 2003.

B.2. ECONOMIA SOCIAL

Àmbit de les cooperatives.

1. Després d'haver assolit l'objectiu de comptar amb una llei autonòmica de cooperatives (Llei 1/2003, de 20 de març), es fa necessari desplegar-ne els continguts que han de permetre garantir la seva aplicació i eficiència. És per això que es considera molt important desenvolupar els continguts dels:
 - Títol I, capítol III, del Registre de cooperatives.
 - Títol II, capítol I, Foment del cooperativisme.
 - Disposició addicional setena, Creació d'un òrgan assessor i consultiu.
 - Disposició final segona, Normes per aplicar i desplegar la llei amb relació al reglament del Registre.
2. Seria desitjable, amb relació als continguts del Foment del cooperativisme, tenir en compte aspectes com:
 - a) Fer extensiva transversalment la promoció a les cooperatives agràries tot dissenyant polítiques que passin per la reestructuració de la seva dimensió i el seu pes específic en el sector agrari davant els nous reptes de la PAC.
 - b) La promoció de les cooperatives d'habitatges, lligades a la política de gestió del sòl públic.
 - c) Incentivar l'associacionisme cooperatiu a tots els nivells, tant de federacions com de cooperatives de segon grau, per les economies d'escala que es poden desprendre del seu foment, molt especialment pel que fa al sector primari.
 - d) La promoció de les cooperatives d'inserció social i d'iniciativa social, en un moment en què els serveis socials són un dels nous jaciments de feina.

Àmbit de les empreses solidàries.

D'acord amb la normativa legal sobre empreses d'inserció i tot seguint amb la idea de la necessària col·laboració entre aquest sector i l'Administració per dur a terme actuacions de caire social i mediambiental es proposa el següent suggeriment:

1. Potenciar i fomentar la difusió, la formació i la metodologia d'aplicació de la responsabilitat social de les empreses, aspecte recollit i suggerit dins la normativa europea "La responsabilitat social de les empreses: una contribució al desenvolupament sostenible" COM (2002) 347 final.

Economia social.

A l'actualitat, l'economia social no té entitat administrativa pròpia al si del Govern balear. Malgrat el compromís del Govern envers l'economia social i malgrat l'existència d'un Pla director del foment de l'economia social, tots els aspectes referents a aquesta economia que depenen de l'Administració autonòmica es troben en una situació de dispersió, bàsicament al si de la Conselleria de Treball i Formació. Per tot això se suggereix:

1. La coordinació i, sobretot, el fet de comptar amb una interlocució unificada, clara, a l'Administració, en tots els aspectes relacionats amb l'economia social.

Qüestions referents a les societats laborals:

Sens dubte les societats laborals es troben inexorablement amb un doble obstacle a l'hora de constituir-se. El fet d'haver de passar els tràmits de dos registres (Registre mercantil i Registre de societats laborals) no fa sinó augmentar la complexitat del procés de creació i afegir dificultats innecessàries.

Conscients que el Govern balear no té al seu abast la possibilitat d'establir un registre únic, entenem que s'ha d'avançar en la direcció d'agilitar el màxim possible els tràmits del Registre de societats laborals.

C. SUGGERIMENTS SOBRE QUALITAT DE VIDA, PROTECCIÓ SOCIAL I IMMIGRACIÓ

C.2. SANITAT I SISTEMA SANITARI

Suggeriments genèrics.

1. Cal posar l'èmfasi en el control de la despesa sanitària, ja que el pressupost de salut representa el 33,4% del pressupost de tot el Govern de les Illes Balears.
2. Una vegada assolides les transferències en matèria sanitària s'ha d'aprofundir en el disseny del model sanitari propi de les Illes Balears, adaptat a les singularitats autonòmiques (insularitat, alt percentatge de doble assegurança sanitària pública-privada, etc.).
3. S'han d'aprofundir i millorar els vincles amb el Ministeri de Sanitat i Consum, a través del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut (SNS) i amb la resta de comunitats autònomes, a fi d'aconseguir una millor coordinació i harmonització en la prestació dels serveis sanitaris, sigui quina sigui la seva procedència i el lloc de residència de l'usuari.
4. S'ha d'avançar en l'oferta de noves prestacions sanitàries complementàries a les nostres illes (a més de les obligatòries de l'SNS i comunes a tot l'Estat), adaptades a les necessitats específiques de salut dels nostres ciutadans.
5. Cal millorar les actuals prestacions i els serveis per evitar les desigualtats i per incrementar la qualitat, especialment en l'accessibilitat a les prestacions.
6. L'usuari ha de ser considerat el centre del sistema sanitari i s'han de facilitar els mecanismes de participació individual i col·lectiva en les decisions sobre la salut. Així, convé completar el desplegament normatiu que converteixi els ciutadans en persones amb drets reconeguts sobre les decisions que afectin la seva salut.
7. S'ha d'impulsar la modernització organitzativa, tecnològica i d'estructures sanitàries. Hem de continuar progressant en la cooperació clínica i de gestió entre els diferents professionals sanitaris.
8. La consolidació d'un veritable model de salut requereix inserir-lo en el conjunt de polítiques per millorar l'estat de salut i la qualitat de vida dels ciutadans. S'ha d'impulsar el Pla de salut com a instrument estratègic de planificació adequat a les necessitats reals dels nostres ciutadans.
9. S'ha de potenciar la col·laboració amb el sector sanitari privat per tal de millorar l'atenció als ciutadans, tot aconseguint una millor eficiència en l'àrea sanitària, de reduir les llistes d'espera i d'optimitzar els pocs recursos sanitaris existents a les Illes Balears.
10. És necessari un enfocament general que possibiliti una eficient utilització de tots els recursos sanitaris disponibles amb independència de la seva titularitat, tant pública com privada.
11. La xarxa sociosanitària actual i futura no està integrada només pels hospitals de GESMA, sinó que la formen també des de fa molts d'anys els hospitals de Sant Joan de Déu i de la Creu Roja, i per tant aquests dos hospitals haurien de sortir al document.

Suggeriments del sistema sanitari

Dividim aquests suggeriments en els següents apartats:

A/ Xarxa d'atenció primària de salut:

1. S'ha de tancar la reforma perquè tots els territoris i els ciutadans de les Illes Balears comptin amb el seu centre de salut i el corresponent equip d'APS. El repte és fàcil d'assolir, ja que sols manca una zona bàsica de salut per cobrir: la de Santa Eulàlia a Eivissa.
2. S'ha de tenir en compte que l'important creixement de la població, a més de l'augment de la població envellida de les Balears, requereix més recursos d'APS per fer front a la demanda que du implícita. A més, el creixement de la població té una distribució heterogènia i hi ha municipis de la costa o altres com els que confronten amb Palma (especialment Lluçmajor, Calvià o Marratxí, així com de certes barriades de Palma), on el creixement és més accelerat, aquesta qüestió comporta la necessitat de dividir zones bàsiques de salut i de crear-ne de noves. S'han de planificar amb temps les segregacions de zones a partir de les projeccions de població realistes, basades en els plans urbanístics municipals.
3. Els primers centres de salut ja porten gairebé vint anys de funcionament, per la qual cosa s'han de plantejar les ampliacions i les renovacions necessàries que garanteixin la seva suficiència, adequació i confort, amb un pla de modernització a curt i mitjan termini.
4. L'any 2002 hi ha hagut una important ampliació de plantilles a l'APS, però, després d'anys d'escàs creixement, és encara insuficient, per la qual cosa caldria establir un màxim de població per professional a partir del qual s'amplià la plantilla de l'equip d'AP.
5. S'ha d'accelerar el procés d'innovació tecnològica als centres de salut, amb l'extensió de la informatització a les consultes de tots els centres, en connexió amb els serveis hospitalaris, per tal de facilitar la tramesa d'informació de proves diagnòstiques, peticions, recepta electrònica, etc., i poder prestar així una atenció més àgil i de més qualitat, en què s'asseguri també la confidencialitat de les dades clíniques.
6. S'ha de millorar l'accessibilitat als centres d'APS i s'han d'implantar sistemes que han demostrat major efectivitat de la gestió de la cita prèvia, amb sistemes de cita centralitzats, cada cop més estesos i capaços de resoldre més problemes d'accés i altres gestions que demanden els usuaris (*contact centers*).

B/ Xarxa d'hospitals d'aguts

Hospital Son Dureta

1. S'ha d'impulsar l'adaptació funcional de l'hospital a la seva nova població adscrita i al nou entorn sanitari de Mallorca (posada en marxa de l'hospital de Son Llätzer, conversió dels hospitals de GESMA en centres sociosanitaris, etc.).

2. És imprescindible impulsar el desenvolupament de l'adequació arquitectònica prevista (Pla director) i accelerar al màxim el seu termini.
3. Cal reformular la seva orientació com a hospital de referència de la comunitat autònoma.

Hospital Son Llàtzer

1. És necessari completar el desenvolupament sense demores del seu pla d'obertura, amb la posada en marxa de tots els llits i dels recursos sanitaris previstos i completar la seva cartera de serveis.
2. Cal millorar l'accessibilitat i la coordinació amb la resta d'estructures sanitàries (especialment amb l'APS i la xarxa sociosanitària).

Hospital de Manacor

1. Convé adequar els recursos humans i tecnològics a les noves necessitats poblacionals i a les demandes dels ciutadans de la seva àrea d'influència (Llevant).
2. S'ha de millorar l'accessibilitat poblacional i especialment minvar les llistes d'espera inadequades.

Hospital d'Inca

1. Convé impulsar la construcció de l'hospital, sense demores.
2. Cal progressar en la fixació definitiva de la seva cartera de serveis i prestacions, mitjançant un procés altament participatiu, tot tenint en compte la sensibilitat dels ciutadans del Pla.

Hospital de Menorca

1. S'ha d'impulsar la construcció del nou hospital de Menorca a Maó. Cal mantenir i millorar els serveis de l'actual hospital Verge del Toro, mentre finalitzen les obres del nou.
2. És convenient millorar l'accés a les prestacions especialitzades dels ciutadans de Ciutadella, mitjançant una política de desplaçament de professionals des de Maó, i complementàriament amb una política de concerts amb altres entitats.

Hospital d'Eivissa i centre assistencial de Formentera

1. És imprescindible preparar un pla director per a l'hospital de Can Misses que plantegi a mitjan termini i de manera global les necessitats d'adequació de les estructures físiques de l'hospital.
2. Cal finalitzar les reformes previstes a l'hospital per adequar les estructures i els recursos humans a les demandes de la població.

3. S'ha d'impulsar la construcció del nou centre assistencial de Formentera, que ha de disposar d'heliport, hospital de dia i una cartera de serveis ampliada. S'han d'evitar les iniquitats vers els formenterencs (per la doble insularitat) mitjançant ajudes als desplaçaments, i s'ha de fomentar la capacitat de resolució de problemes de salut in situ amb desplaçament d'especialistes, dotació de nous serveis i eines com la telemedicina.

C/ Xarxa sociosanitària

1. S'ha de completar la reforma de les estructures sociosanitàries de caire hospitalari (Hospital General i Hospital Joan March) i les comunitàries (residències assistides, pisos tutelats...) i el desplegament ple de totes les línies de productes previstes en el Pla sociosanitari i en el nou Pla d'empresa de GESMA.
2. Cal establir una millor coordinació entre els recursos de caire més sanitari (dependents de la Conselleria de Salut i Consum) i els purament socials (dependents de Benestar Social).
3. Cal desenvolupar les directrius del Pla sociosanitari.
4. Cal establir una millora dels dispositius, de les estructures i dels procediments de coordinació o d'enllaç entre l'APS i els hospitals d'aguts per una banda, i els recursos sociosanitaris per l'altra (ESAD, UFISS).

D/ Dispositius i recursos (xarxa) de salut mental.

1. Per tal d'avançar en la desinstitucionalització dels malalts mentals, cal desenvolupar totes les estructures i els serveis de salut mental, especialment els dispositius de mitjana i llarga estada i els de caire comunitari
2. Cal potenciar les USM vinculades amb l'APS com a unitat de referència poblacional en matèria de salut mental.
3. Cal preveure, amb temps suficient, les futures demandes motivades pels trastorns de la conducta alimentària, a fi d'adequar els dispositius actualment existents (Unitat de Trastorns de la Conducta Alimentària –UTCA–).

E/ Polítiques de personal

1. Cal progressar en la consideració dels professionals sanitaris com a veritables coprotagonistes (juntament amb els usuaris) del sistema sanitari. Per això, convendria avançar en noves fórmules de gestió que facilitassin una descentralització i autonomia en la presa de decisions per part dels professionals, amb plena assumpció de riscos i beneficis.
2. Cal establir un nou marc autonòmic de relacions laborals (Acord marc de les Illes Balears) que harmonitzi les relacions laborals entre les empreses i les gerències públiques de les Illes Balears, els treballadors i els seus representants (sindicats), independentment de la dependència laboral del treballador (estatutari, funcionari, laboral...).

3. Cal desplegar plenament la carrera/promoció professional del personal dependent de l'Ib-salut, com a element fonamental de reconeixement dels mèrits professionals, segregats de la carrera jeràrquica.

F/ Qualitat

1. S'ha de desenvolupar un pla de qualitat integral a tot l'àmbit de la Conselleria de Salut i del Servei de Salut de les Illes Balears i un d'específic per a cada gerència. S'han d'establir els estàndards de qualitat de centre, monitorització d'indicadors i establiment d'un sistema d'auditoria per avaluar-ne els resultats.
2. Cal realitzar la normalització i la protocol·lització dels procediments en les diferents àrees de prestació de serveis.
3. Els serveis assistencials han de proposar els indicadors de qualitat d'atenció i el sistema d'avaluació dels processos assistencials que serviran per fixar els objectius dels contractes programa.
4. Cal implantar un sistema d'incentius per assegurar que cada centre assumeixi els objectius de qualitat que permetin reconèixer els equips que assoleixen els objectius de qualitat i de cobertura pactats en el contracte programa.
5. S'impulsaran polítiques i programes concrets de millora contínua que hauran d'estar acreditats per la Direcció General d'Avaluació i Acreditació. Els programes s'estendran als proveïdors públics o concertats.

G/ Sistema d'informació

1. La nova situació sanitària fa necessari fer un esforç per disposar de la informació necessària per planificar la implantació dels serveis adients, realitzar el seguiment, estimar l'efectivitat i avaluar els recursos empleats i les intervencions.
2. Ara que tots els serveis i les competències estan transferits, s'ha de comptar amb informació vàlida i precisa de mortalitat i de la incidència de les malalties més comunes, transmissibles o no, però també de factors de risc de malalties cròniques, de registres de trastorns de la conducta alimentària, de discapacitat, de l'embaràs en adolescents o dels accidents de trànsit, i dels d'avaluació de tecnologies mèdiques, informació necessària per garantir l'adequada assignació de recursos sanitaris.

H/ Formació

1. Cal promoure la formació continuada i el perfeccionament dels professionals sanitaris i no sanitaris del camp de la salut i de la gestió i l'administració sanitària.
2. S'han de conèixer, i tenir en compte, les necessitats en formació continuada dels professionals sanitaris.
3. Hem de potenciar la formació professional de la família sanitària, especialment en les branques on hi ha més mancances (tècnics de diagnòstic per la imatge, radioteràpia, de citodiagnòstic, etc.).
4. S'ha d'ampliar l'oferta universitària de pregrau en ciències de la salut, d'acord amb les necessitats i l'eficiència. Facilitar que els estudiants de medicina,

farmàcia... puguin realitzar formació en els centres sanitaris de les Illes. També s'ha d'impulsar la formació universitària de postgrau en ciències de la salut a la UIB.

5. L'oferta de formació de postgrau especialitzada s'ha d'ampliar i adequar a les necessitats d'especialistes per part del sistema sanitari. S'ha de consolidar la Unitat Docent de Comares i crear la d'Infermeria de Salut Mental.
6. Per tal de mantenir i d'ampliar els coneixements i les habilitats, s'ha d'elaborar un programa de formació continuada plurianual per als professionals del sistema sanitari públic i un pla anual de formació per a cada gerència de l'Ib-salut. Així mateix s'ha de potenciar la Comissió d'Acreditació de Formació Continuada de les Professions Sanitàries de les Illes Balears per tal d'assegurar la qualitat de les activitats de formació continuada.
7. S'ha de treballar per assolir la capacitat i per tenir l'estructura adequada per avaluar la competència professional dels professionals sanitaris.

I/ Investigació

1. S'haurien d'augmentar els fons captats per a recerca de les agències públiques de finançament de la recerca, així com de la col·laboració amb la indústria i el finançament de la comunitat autònoma.
2. És imprescindible desenvolupar estructures de suport a la recerca en salut, per la qual cosa s'ha de consolidar la Fundació Mateu Orfila d'investigació en salut de les Illes Balears, per tal de facilitar la gestió de la recerca i per aconseguir-li suports i més finançament. Així mateix, s'ha de contribuir al desenvolupament de l'Institut Universitari de Ciències de la Salut (IUNICS) i facilitar als professionals que s'integrin o que desenvolupin noves línies de recerca dins l'esmentat institut.
3. Paral·lelament s'ha de vetllar pel compliment de les normes ètiques a les quals està subjecte tot projecte d'investigació, i s'ha de potenciar el Comitè Ètic d'Investigació Clínica de les Illes Balears i les comissions d'investigació en cada gerència per assessorar l'autorització dels projectes.

J/ Documentació biomèdica

1. Per potenciar la capacitat científica i tècnica dels professionals sanitaris cal facilitar-los la informació biomèdica més actualitzada.
2. S'ha d'ampliar i potenciar la biblioteca virtual posada en funcionament, cofinançada per l'Ib-salut i Conselleria de Salut i Consum, pels centres sanitaris públics per ser consultada per qualsevol professional sanitari a través d'Internet. El Servei de Documentació Biomèdica de les Illes Balears ha de garantir l'accés de tots els professionals als fons de tots els serveis de documentació bibliogràfica dels centres sanitaris públics, mitjançant un sistema de préstec interbibliotecari àgil.

C.3. EDUCACIÓ

1. El desplegament de la LOCE per part del Govern central s'hauria de realitzar tot utilitzant, fonamentalment, la Conferència Sectorial d'Educació per tal d'arribar al màxim d'acords entre les diverses administracions educatives. Així mateix, aquest desplegament de la LOCE, juntament amb el que pugui fer la comunitat autònoma de les Illes Balears, s'hauria de realitzar tot intentant minimitzar l'existència d'una allau normativa que pugui ser negativa per al funcionament de les escoles i centres educatius.
2. Seria important, per part de la comunitat autònoma, la realització d'un esforç bàsic i fonamental per millorar el rendiment escolar dels estudiants dels diversos nivells del sistema escolar. En aquest context seria, també, important l'impuls de l'Institut d'Avaluació i de Qualitat del Sistema Educatiu.
3. En el context de potenciar la formació professional seria important el desenvolupament de totes les potencialitats de l'Institut de Qualificacions Professionals, que ha de tenir un paper clau en el procés de possibilitar l'increment de la professionalització dels ciutadans de les Illes Balears, de possibilitar la lliure circulació de treballadors al si de la Unió Europea o de construcció d'un espai educatiu comú.
4. Cal seguir treballant en el procés d'integració dels estudiants immigrants dins les escoles i dins la societat, sobretot en aquests moments d'un cert alentiment de la vinguda d'immigrants. En aquesta perspectiva cal seguir treballant per tal de possibilitar la distribució equitativa dels alumnes immigrants entre les escoles públiques i les escoles concertades.
5. Un element que considerem clau per aconseguir una millora de l'escola pública és que aquesta creï més serveis complementaris, per donar resposta a les noves demandes i a les necessitats socials i educatives.
6. Un repte al qual caldrà donar una resposta en els propers anys a les Illes Balears és l'escolarització d'infants de 0 a 3 anys, tot reforçant-hi l'aspecte educatiu, per sobre de l'aspecte social o assistencial. S'ha de tenir en compte que, tant la mateixa evolució de la societat com la incorporació de la dona al mercat laboral, la conciliació de la vida familiar i laboral, etc., obligaran les administracions públiques a dur a terme una política educativa adreçada a aquest tram d'edat tan important, tant en termes educatius com de compensació sociocultural.
7. L'educació d'adults a les Illes Balears presenta una realitat diversa i dispersa, des de la perspectiva del perfil del seu alumnat i de la seva problemàtica, i això tenint en compte la realitat de l'analfabetisme real i funcional de les Illes i els déficits de capacitació professional i de nivell cultural. L'anàlisi, doncs, d'aquesta realitat, les tendències que es plantegen a nivell d'Europa sobre l'aprenentatge al llarg de la vida i les demandes i les necessitats de la societat de les Illes Balears, obliguen, per una part, a repensar la tradicional educació d'adults i, per

l'altra, a organitzar i a reglamentar-la des d'uns altres paràmetres. En aquest sentit podem assenyalar la necessitat de tirar endavant una nova política educativa amb relació a les persones adultes i d'aprovar una nova normativa autonòmica que doni resposta a les noves necessitats i demandes.

8. Cal treballar perquè els ensenyaments superiors no universitaris es consolidin definitivament i duguin a terme una política de relació més intensa amb la Universitat de les Illes Balears, tot cercant les màximes complicitats, sinergies i col·laboracions.
9. La Universitat de les Illes Balears, malgrat les seves reduïdes dimensions, ha de donar resposta fonamentalment a quatre grans reptes: a) La disminució demogràfica de l'alumnat, l'increment de la competència universitària i la baixa taxa d'estudiants universitaris de les Illes Balears. b) La consecució de la qualitat en la docència i en la recerca, com a elements distintius de la nova realitat universitària. c) La integració real dins l'espai europeu d'ensenyament superior. I d) L'aprofundiment en les relacions entre la universitat i la societat de les Illes Balears, com un element estratègic fonamental entre ambdues, per poder encarar els reptes del futur amb eficàcia, eficiència i rigor (vegeu apartat C.7 SOCIETAT DEL CONEIXEMENT I DE LA INFORMACIÓ).

C.4. HABITATGE

El procés d'intens creixement dels preus de l'habitatge, nou i usat, encara que tendeix a la desacceleració, continua vigent i pressiona sobre la demanda d'habitatges socials i d'habitatges de lloguer. El nivell d'endeutament i d'esforç per a l'adquisició de l'habitatge, sobretot pels joves, continua agreujant-se.

Existeix un greu desajust entre oferta i demanda que el mercat “va resolent” per la via del preu en tots els segments. Però el desajust es produeix sobretot en el segment d'habitatges de menor qualificació, on l'oferta és totalment insuficient igualment que l'oferta dels habitatges de lloguer. La reducció dels tipus d'interès hipotecari i la creixent consideració de l'habitatge com un actiu refugi mantenen el dinamisme de la demanda i ajornen l'esgotament del cicle alcista.

La dificultat de conciliar objectius d'ordre econòmic, social i mediambiental en el desenvolupament de la política d'habitatge és notòria en una comunitat com Balears on algunes disfuncions del mercat són molt agudes, la dimensió de carències socials va en augment i hi ha una sensibilitat social amb relació al territori i al medi ambient.

En tot cas, l'oferta insuficient d'habitatge social tendirà a pal·liar-se, a mitjan termini, a través de la consideració, dins del Pla d'habitatge 2002-2005, de cinquanta-cinc municipis de les Balears com a municipis singulars, cosa que permet situar els preus dins nivells més coherents amb els actuals costos de construcció, així com a través dels mecanismes d'ajuda al comprador per a l'adquisició de l'habitatge. La disponibilitat de sòl a cost assumible per als promotors privats és imprescindible perquè l'oferta d'habitatge protegit s'acosti a la demanda. L'aprovació d'un cos normatiu territorial i urbanístic amb vocació d'estabilitat, tant a l'àmbit de la comunitat com dels consells insulars, i la paral·lela eliminació de l'excepcionalitat i artifici de certes demandes que indueixen les normatives cautelars, contribuiria a la transparència del mercat del sòl. Per altra banda, l'ampliació de l'oferta d'habitatges de lloguer es considera necessària, tant des del punt de vista social (joves, mobilitat, famílies amb incapacitat d'adquirir habitatge) com econòmic (mecanisme d'ajust de l'habitatge). En el mateix sentit operen els suports a l'adquisició d'habitatges de segona mà. Finalment, la rehabilitació, que és compatible amb un ús més sostenible del territori, és un instrument decisiu per a la reclassificació urbana i comporta avantatges socials (persones grans, per exemple) i requereix una política específica d'estímuls suficients per constituir-se en alternativa real a l'habitatge de nova construcció.

C.7. SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ

De les consideracions fetes al llarg del Dictamen núm. 2/2003, del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, relatiu al Pla de recerca i desenvolupament tecnològic del Govern de les Illes Balears n'extreim les conclusions següents:

“Tenint en compte que el primer Pla d'R+D és fruit d'un procés de reflexió que s'inicia l'any 1995 i que cristal·litza amb la previsió expressa en el capítol II de la Llei 7/1997, de 20 de novembre, de la investigació i desenvolupament tecnològic, entenem que la seva elaboració és oportuna, però un tant tardana. D'altra banda, aquest CES ha comprovat que s'adequa al que estableix el marc legal corresponent.

“El Pla resulta extraordinàriament rellevant per a l'economia i, en general, la societat de les nostres illes, no tan sols perquè introdueix pautes i metodologies per a la recerca i el desenvolupament, sinó perquè també implica una nova orientació que potencia la competitivitat, la interacció entre el sector públic i el privat i el desenvolupament sostenible. La detecció de mancances importants en el sistema actual el converteixen en un fet necessari per al desenvolupament social i econòmic de les Illes Balears.

“L'execució del Pla comporta una concepció integral de l'economia de les Illes on s'ha produït un consens entre els agents socials econòmics. A més, és necessària la col·laboració entre les administracions i les empreses i la cooperació entre elles i la universitat. L'èxit del Pla dependrà del grau de consistència que es doni en el triangle Administració - Universitat - Empresa. En concret és imprescindible promoure un clima de complicitat entre l'Administració, els agents socials i les empreses per treballar en una mateixa direcció, s'ha de promoure la formació, s'ha d'afavorir l'establiment de compromisos del sector privat a canvi del suport perllongat de l'Administració i s'han de millorar les infraestructures de transports i comunicacions.

“És important que les mesures i la metodologia previstes puguin tenir continuïtat, la qual cosa implica recursos financers suficients a mitjan i llarg termini i l'establiment de pautes de conducta i de compromisos entre l'Administració i les empreses.

“Consideram necessari que existeixin programes específics dirigits a la promoció d'*start ups* (mecanismes generadors de canvis), viviers d'empreses etc., que prevegin des de l'ensenyament de cursos i seminaris per promoure les vocacions empresarials –per exemple, sobre gestió empresarial i creativitat en les escoles científiques, sobre ciència i tecnologia en facultats de ciències socials i humanitats, sobre creativitat i clústers tecnològics– fins a la disposició d'instruments adequats, – com l'establiment de xarxes de contactes amb consultores, capital risc, *business angels*, empresaris i sectors– la creació d'espais per a l'inici d'activitats. Per al desenvolupament d'aquests programes s'ha de comptar, finalment, amb un consell assessor en el qual participin empresaris de prestigi reconegut, juntament amb universitaris i tècnics experts.

"Com a conclusió final, aquest CES considera que:

"Com la resta de les economies occidentals de les quals forma part, l'economia balear es troba inserida en una onada econòmica que afecta els sistemes productius i els qualifica per la presència i la difusió de sectors propis de l'economia del coneixement i de la informació. El canvi que això suposa empeny cap a una renovació de comportaments i per tant de lideratges socials, públics i privats, els quals han de disposar d'una percepció correcta de la situació i han de formular les línies de futur.

"Aquí hi té un paper molt important el Pla de recerca i desenvolupament tecnològic. De fet, en les seves opcions s'hi troben correctament expressades una part de les esmentades línies de futur.

"S'hauria de fer un esforç per integrar les polítiques i actuacions en matèria de recerca i desenvolupament (R+D) i innovació. Altrament, seria interessant que aquestes polítiques i actuacions formassin part d'un pla estratègic regional que comprengués el conjunt de l'economia de les Illes i que recollís el consens dels diferents agents de la societat illenca, concretat en un pacte entre el Govern i l'Administració i el conjunt de la societat.

"Seria molt recomanable establir un grup promotor que aplegués aquelles persones que gaudeixen de representativitat i exerceixen un lideratge social, integrants a l'Administració pública i a la societat civil. El seu caràcter promotor ajudaria molt a garantir una millor difusió de les bones pràctiques empresarials i dels resultats positius que s'obtinguin del Pla. Aquest suport facilitaria les accions menades en el camp del turisme, del medi ambient i de la formació; el foment d'acords de cooperació amb xarxes exteriors d'excel·lència en recerca, desenvolupament tecnològic i innovació i la millora del contacte de les empreses en el sistema regional d'innovació".

C.8. JUSTÍCIA

A l'exercici anterior es va fer referència al fet que el procés de traspàs de competències encara no s'havia iniciat. Finalment, durant els darrers mesos de l'any 2002, han començat les negociacions amb l'objectiu d'atorgar-li efectivitat l'any 2004, segons han manifestat fonts del Govern balear i del Ministeri de Justícia. Atenent aquest fet, es fan els suggeriments següents:

1. Fer una correcta dotació econòmica per desenvolupar de manera adient les matèries transferides i procurar que l'Administració de justícia compti amb tots els recursos materials i humans que són precisos per optimitzar el seu funcionament.
2. Proveir l'Audiència Provincial d'unes dependències dignes en un edifici distint al del Tribunal Superior de Justícia on ara es troba instal·lada, la qual cosa suposa una disminució d'espai per a ambdues institucions.
3. Construir a Eivissa, Maó i Ciutadella, Inca i Manacor nous edificis que complementin els actuals per albergar serveis comuns i els nous jutjats.
4. Dotar la Fiscalia d'un edifici adequat a les seves necessitats on puguin concentrar-se la Prefectura i els despatxos dels fiscals i del personal auxiliar, que a l'actualitat es troben dispersos en els diferents edificis.
5. Millorar la ubicació, actualment inadequada, dels jutjats de pau.
6. Invertir en la creació d'una plaça de magistrat per a la Sala Social del Tribunal Superior de Justícia, una segona secció de la Sala del Contenciós Administratiu de dit tribunal o l'ampliació de les places de magistrat amb relació a les actuals, ja que la secció suporta unes càrregues molt superiors dels que pot atendre.
7. Crear la secció 6a de l'Audiència Provincial, dedicada a matèria civil i dotar-se d'un quart magistrat per cada una de les seccions penals.
8. Crear nous jutjats i augmentar de la plantilla del ministeri fiscal.
9. Crear cinc jutjats de primera instància per reduir els distanciaments temporals en els assenyalaments de judicis, atès l'augment de litigis, que creixen any rere any en nombre, i per poder aplicar les noves disposicions legislatives.
10. Incrementar el nombre de jutjats del contenciós administratiu, davant la complexitat dels plets que es resolen, amb abundants temes urbanístics sotmesos a una normativa complexa i en continu canvi.
11. Crear més jutjats d'instrucció a Palma o dotar d'un jutge de reforç el Jutjat de Guàrdia de Palma i els d'aquells partits judicials que experimenten un substancial increment del treball durant la temporada d'estiu (que pràcticament són tots els partits judicials restants de les Illes) i incrementar la plantilla de

fiscals per poder complir amb eficàcia la Llei orgànica 8/2002, de 24 d'octubre, sobre el procediment per a l'enjudiciament ràpid i immediat de determinats delictes i faltes.

12. Crear el Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 8 d'Eivissa i el núm. 3 de Maó. S'hauria també de crear un jutjat de primera instància i instrucció a Formentera i un altre a Calvià.
13. Millorar el sistema de selecció dels funcionaris interins als quals obligatòriament s'hauria d'exigir un mínim de coneixements jurídics i informàtics, cosa que no passa a l'actualitat.
14. Augmentar les plantilles d'interprets i perits, perquè la seva mancança suposa un inconvenient afegit en la tramitació dels expedients. Com a exemples cal recordar que l'única plaça d'interpret de català de què es disposa per a totes les Illes Balears no es troba coberta, la qual cosa obliga a posar-se en contacte amb una llista d'interprets que efectuen intervencions puntuals; que a l'illa de Menorca no compten amb perits taxadors, així com tampoc no n'hi ha als partits judicials d'Inca i Manacor on han de servir-se'n dels tres perits del partit de Palma i que l'equip tècnic dels jutjats de família integrat per psicòlegs i assistents socials és insuficient per atendre l'elevat nombre d'informes que els són sol·licitats, la qual cosa condueix a un indesitjable retard en la resolució final dels plets de separació i de divorci que no haurien de dilatar-se, perquè posen en joc importants interessos de caràcter familiar.
15. Crear l'Institut de Medicina Legal amb seu a Palma, amb l'objectiu de centralitzar d'una forma adequada les autòpsies, les anàlisis i la resta de tasques que corresponen als metges forenses, els quals actualment no tenen unes dependències adequades, sobretot a Inca i a Manacor.
16. Dotar l'Administració de justícia de les Illes Balears d'un modern sistema informàtic i de noves tecnologies i també de serveis de seguretat adequats als edificis judicials, uns serveis que actualment no existeixen o són insuficients.
17. Modificació de la compilació de dret civil, per preveure un sistema de compensació al cònjuge desfavorit en cas de separació del matrimoni (CC 1348, pendent de redacció per part de l'Institut de la Dona).

C.9. MARC NORMATIU SOBRE L'ÚS SOCIAL DE LA LLENGUA

A) Amb relació al marc normatiu general.

1. Impulsar, amb un consens social ampli, l'aplicació efectiva de la Llei de normalització lingüística de 1986, especialment per tal d'intensificar el procés normalitzador en els àmbits en els quals és poc efectiu.
2. Propiciar l'elaboració i l'aprovació de plans i programes de normalització lingüística en l'àmbit institucional i administratiu, incloses les entitats dependents de les administracions de les Illes Balears, les empreses públiques i les corporacions de dret públic.

B) Amb relació a les activitats socioeconòmiques.

1. Dur endavant les reformes normatives que puguin traslladar eficaçment els principis de la Llei de normalització lingüística a l'àmbit de les activitats socioeconòmiques i laborals de forma consensuada.
2. Promoure el compromís dels sectors econòmics amb la normalització lingüística.
3. Adoptar mesures per promoure l'increment de l'ús ambiental del català en els establiments, centres i serveis on es duen a terme les activitats econòmiques principals i als centres de treball.
4. Estimular la publicitat comercial en català.
5. Facilitar l'aplicació efectiva dels principis normalitzadors continguts en la legislació autonòmica vigent en les matèries de comerç i de protecció dels consumidors.
6. Estendre l'ús normal de la llengua catalana en les activitats de les empreses privades, particularment als centres de treball.

C) Amb relació a les indústries culturals.

1. Reforçar les polítiques orientades a la promoció exterior dels autors, artistes i creadors de les Illes Balears.
2. Potenciar els lligams amb les comunitats i els territoris de parla catalana per tal d'enfortir el mercat de productes vinculats a la llengua i la cultura pròpies.

3. Fomentar la consolidació de l'oferta de productes culturals en llengua catalana i promocionar eficaçment els que s'elaboren a les Illes Balears en aquesta llengua.

D) Amb relació als mitjans de comunicació.

1. Promoure la creació d'una televisió pública de titularitat autonòmica com a mecanisme de normalització i de protecció de la llengua pròpia, tot apostant per la defensa de la seva riquesa fonètica i lèxica.
2. Enfortir l'espai comunicatiu interinsular, de manera que es faciliti la recepció de les emissions televisives i radiofòniques en català en l'àmbit territorial més ampli possible.
3. Fomentar la premsa en català que, amb pautes de qualitat, aposti pel pluralisme lingüístic i cultural.

E) Amb relació als poders públics.

1. Consolidar l'ús del català com a llengua pròpia de les institucions, de les administracions públiques i de les entitats que en depenen.
2. Propiciar l'aplicació efectiva dels principis de la normalització lingüística en els àmbits d'actuació de l'Administració.
3. Millorar la capacitat lingüística dels funcionaris i del personal laboral al servei de les administracions públiques.
4. Adoptar les mesures que facilitin el procés de normalització lingüística en l'Administració de justícia, particularment en el marc del pròxim traspàs de funcions i serveis de l'Estat a la comunitat autònoma de les Illes Balears en aquesta matèria.

C.10. SERVEIS SOCIALS

Es presenten els suggeriments dividits per sectors d'actuació:

A. Dona

Requereix d'un tractament transversal que afecti diferents àmbits d'actuació dels serveis socials, com és el cas, entre altres, dels serveis socials que actuen en l'àmbit de la immigració, els joves, les persones majors amb baixes pensions, la prostitució. També cal continuar millorant les actuacions relatives a la progressiva equiparació dels nivells formatius entre homes i dones i al rebuig social de tota forma de maltractament.

B. Infància

Hem de destacar la nova política d'acolliments familiars duita a terme pels consells insulars. En qualsevol cas, cal no oblidar que les noves necessitats familiars, relacionades amb els processos d'immigració dels darrers anys, obliguen a ampliar les línies d'actuació dins d'aquest camp i a aprofundir-hi.

C. Joves

1. Cal la promoció d'una acció coordinada i consensuada que prioritzi les necessitats de la joventut d'acord amb el Pla estratègic del govern estatal actualment vigent, el qual ha estat parcialment ignorat per l'Administració autonòmica i local.
2. Per tal d'afrontar l'elevat percentatge de joves que abandonen els estudis, cal, entre altres accions, promoure les beques d'estudis i ampliar-ne les dotacions, donar suport a la inserció laboral dels joves i millorar-la, avançar l'edat de percepció de l'RMI, etc.

D. Persones majors

L'envelliment de la població ha d'obligar l'Administració a realitzar una sèrie d'ajusts en les seves polítiques a causa de les implicacions socials, econòmiques i culturals que comporta. La política actual del Govern de les Illes Balears, concretada al seu Pla estratègic de persones majors i a diverses accions, és positiva, però no té la importància pressupostària que necessita ni l'adient seguiment per part d'altres administracions. Polítiques correctes poden trobar-se en perill per la precarietat pressupostària. Per tant, és urgent ampliar la dotació pressupostària de l'esmentat Pla.

E. Persones amb discapacitats

La major visibilitat de les situacions de discapacitat i dels drets de les persones amb discapacitat (reconeixement de noves situacions i malalties cròniques), l'augment de la consciència social de la necessitat de la inclusió, les noves línies d'actuació i la capacitat d'actuació de la iniciativa social a aquest sector, així com la millora de la qualitat de l'atenció que ja s'ofereix són reptes que s'aborden correctament, però

que han de ser aprofundits amb la implementació de plans específics dotats amb suficients recursos pressupostaris.

F. Exclusió social

S'ha pogut constatar a les darreres dades oficials recentment conegudes amb relació als plans de la Conselleria de Benestar Social, que l'exclusió social no ha disminuït en el període 1995-2001. S'ha de desenvolupar el Pla d'inclusió d'una manera més efectiva i aprovar mesures que donin més visibilitat a les línies d'actuació i que desenvolupin polítiques actives integrals de lluita contra la pobresa i l'exclusió. Entre altres línies d'actuació se suggereixen les següents:

1. Una major descentralització de competències i de finançament als municipis, que bé pot concretar-se en l'esperat Pacte local o en el desenvolupament dels plans sectorials de la comunitat autònoma, tal com s'ha dit abans (discapacitats, persones majors, etc.).
2. Universalització dels serveis socials per a tota la població, inclosa la població internacional d'immigrants i d'altres grups menys afavorits, tot incrementant les ofertes i el nivell d'ús dels serveis per part dels més necessitats, mitjançant una política de reconeixement de drets i una millora de la visualització dels serveis, les ofertes i els drets. Garantir dotacions bàsiques iguals i igual capacitat d'accés a tota l'oferta a tot el territori de la comunitat autònoma.
3. Intensificació de recursos que afavoreixin la permanència del ciutadà en el seu mitjà, per a tots els sectors de població: servei d'ajuda a domicili, programa "Ca vostra" per a persones majors, centres de dia.
4. Articulació de l'atenció a les necessitats socials des de tots els sistemes de benestar social, segons les seves competències, tot desenvolupant estructures de coordinació socioeducatives (sistema educatiu), sociosanitàries (sistema sanitari) i socioculturals (sistema sanitari), articulacions que aconseguixin major eficàcia i eficiència dels recursos públics, tot seguint l'exemple el que ja s'ha fet al Protocol de coordinació entre serveis socials i serveis d'orientació laboral (gener 2003).
5. Desenvolupament d'un pla de finançament que doni garanties pressupostàries i que reguli tot el flux del finançament.
6. Desenvolupament de la qualitat en centres i serveis. Normalitzar les plantilles de personal. Millorar les instal·lacions. Desenvolupar les avaluacions i altres millores de qualitat, així com altres instruments adoptats (programes de millora contínua, formació dels responsables, cartes de serveis, manual de funcionament, sistemes d'inspecció eficaços, etc.).
7. Aplicació de noves tecnologies: plena implantació de l'adaptació a la comunitat autònoma del Sistema d'Informació d'Usuaris de Serveis Socials (SIUSS) desenvolupat pel Ministeri d'Afers Socials l'any 1995 i encara no totalment operatiu; sistema que pot ser la base d'una homogeneïtzació de llenguatge i de criteris tècnics i que, sobretot, pot servir per quantificar les accions que es pretén dur a terme, així com les necessitats no cobertes.

G. Altres àmbits d'actuació:

1. Normalització del mecenatge (obres socials de les caixes, fundacions i empreses).
2. Promoció del treball social en xarxa.
3. Establiment de procediments d'articulació i de determinació de funcions dels diversos serveis socials.
4. Cal avançar en els mecanismes d'accés als serveis socials.

C.11. VOLUNTARIAT I ORGANITZACIONS

Continuen vigents els suggeriments de l'any 2001/2002 que estan basats en les propostes d'actuació en matèria de voluntariat consensuades amb les ONG, associacions i entitats de voluntariat que la Comissió de Seguiment del Congrés de Participació Social i Voluntariat va lliurar a la Presidència del Govern de les Illes Balears dia 3 de maig de 2002 i que recollim a continuació:

1. Fomentar una consciència global de la participació i de la solidaritat.
2. Fomentar la creació d'espais de formació contínua per als membres de les associacions.
3. Fomentar la creació d'espais de debat intern i extern que facilitin la comunicació entre entitats, d'espais d'intercanvi d'experiències i de propostes conjuntes que ens ajudin a tenir una visió més global de la societat.
4. Fomentar la creació de coordinadores, federacions, plataformes, fòrums i xarxes, per actuar conjuntament; aprofitar els recursos; optimitzar esforços; evitar duplicitats, complementar especificitats i ser més eficaços en l'assoliment dels objectius comuns.
5. Renovar periòdicament els càrrecs directius, tot fent un esforç per integrar nous membres, d'una manera especial, els joves com a garantia de futur.
6. Treballar per dur endavant una gestió clara, transparent i eficaç dels recursos propis i dels externs.
7. Facilitar l'accés a la informació externa i interna dels membres de les associacions.
8. Elaborar un codi ètic.
9. Fomentar una consciència global de la solidaritat i de la participació, treballar per la democratització del conjunt de la societat i apostar per la creació de la democràcia participativa, per una política més solidària amb les entitats i per una pràctica de l'honestedat política com a exigència democràtica, per a la qual cosa és necessari que l'escola incorpori una formació periòdica sobre el voluntariat i els valors humans.
10. Promoure el reconeixement mutu entre les institucions i les associacions, des d'una relació de corresponsabilitat i concertació d'acords, sense manipulació ni clientelisme, i, en el cas de les institucions, evitar competir amb les entitats ciutadanes quant a activitats i programes.
11. Respectar el dret de les organitzacions socials a participar en tot el procés d'elaboració de les lleis que les afecten, abans que siguin promulgades, especialment en aquelles disposicions on es reguli la seva participació.

12. Adaptar la legislació a la realitat de la participació i estimular la creació d'instruments que la facilitin, com són:

a. La creació per part del Govern de les Illes Balears:

- de la Direcció General d'Associacionisme
- de consells consultius per àmbits

b. La creació als municipis:

- de reglaments de participació ciutadana
- dels consells municipals de participació

13. Crear i promoure espais de debat sobre les polítiques que afecten els ciutadans i proposar alternatives, tot estimulant el diàleg i la comunicació amb les entitats i per garantir que la informació que es dona sigui certa, a temps i completa.

14. Crear les condicions i els instruments perquè les entitats ciutadanes puguin participar en la presa de decisions, incloses les que afecten els pressuposts públics.

15. Promoure l'enfortiment de les associacions i la creació de consciència participativa en el seu si.

16. Consensuar amb les associacions els criteris de concessió de recursos econòmics, sobre la base de l'objectivitat i de la transparència i exercir un major control sobre la seva utilització.

17. Estabilitzar l'aportació de recursos i materialitzar les relacions de les entitats sense ànim de lucre amb les institucions públiques a través de convenis.

18. Aportar recursos a les entitats, no només per a activitats finalistes, sinó també per reforçar les seves estructures organitzatives, el seu funcionament i la dotació d'infraestructures, tot destinant-los un 0,5% del pressupost institucional en el cas de la comunitat autònoma.

19. Donar un suport especial a les coordinadores i a les federacions d'entitats, a les plataformes, als fòrums i a les xarxes.

20. Agilitar la transferència o l'abonament dels recursos concedits a les entitats, perquè puguin desenvolupar la seva tasca en condicions i en el temps real programat.

21. Legislar bonificacions socials i fiscals a favor de les entitats sense ànim de lucre i de les entitats patrocinadores.

22. Facilitar espais als mitjans de comunicació, incloses les noves tecnologies, i donar suport, si escau, als mitjans de comunicació propis de les entitats.

23. Facilitar la formació dels membres de les associacions.

24. Aportar els mitjans per crear un fòrum a Internet i un portal d'associacions que contengui informació de les entitats i serveixi de nexa d'unió amb les institucions.

25. Facilitar la utilització dels espais públics de forma lliure, democràtica, gratuïta i no condicionada per raons ideològiques ni per clientelisme polític.
26. Legislar el dret a hores de permís laboral per a hores cíviques.
27. Incloure a la normativa que el voluntariat de Protecció Civil, Creu Roja, etc., en casos d'emergència, pugui deixar, sense cap perjudici, el lloc de feina per atendre les necessitats col·lectives generades en aquests casos.
28. Promoure serveis gratuïts d'assessorament tècnic a les entitats.
29. Elaborar un directori d'associacions.
30. Crear un observatori permanent de l'associacionisme.